

Függelék

A Vekerzug-kultúra sírépítményes temetkezéseinek katalógusa⁷⁹

1. Aldebrő-Ilona-tábla 2404. obj.⁸⁰ (Heves vármegye; Lh. azonosító: 88495)⁸¹

Ásatás: 2017, Gutay Mónika megelőző feltárása.

A sír leírása: Szórthamvas, női sír, fából összeállított sírépítmény belsejében. A sír alakja téglalap alakú, a sírgödör h.: 330 cm; sz.: 310 cm, tájolása: K–Ny, mélysége: 110–205 cm, a négy sarok mindegyikében egy-egy oszlophely, a sírgödör alján egy gödör volt (áldozati gödör?) melynek a szélén egy homokkölap volt elhelyezve. Az oszlophelyek a sírgödör felszínéhez viszonyítva 60°-ot zártak be. Az oszlophelyekbe ferdén helyezhették be a gerendákat. A sírgödör keleti falán, lépcsőlejárót lehetett megfigyelni. A kalcinált csontok, hamvak a sírleletekkel együtt a sírgödör nyugati részén helyezkedtek el.

Leletek: egy 13×11,5 cm-es, két oldalán rovátkolt bronztükrő és hozzátartozó több töredékből álló vasnyél; 62 db-ból álló egész és töredékes aranyveret; elektron hajkarikák; arany gyöngyök; elektron gyöngyök; üveges anyagú gyöngyanyagú tárgyak; borostyán; horzsakő gyöngyök; bronz karperecek; fémleletek; kerámiatöredékek; grafit rög; 5 db orsógomb.

Egyéb régészeti nyomok: faszén, vöröses elszíneződés (csersav?), korhadványok és kalcinált emberi csontok.

Datálás: 775–488 calBC (¹⁴C alapján)

Irodalom: GUTAY–RÁCZ 2019, 93–105.

2. Algyő 100. sír (Csongrád-Csanád vármegye; Lh. azonosító: 34698)⁸²

Ásatás: 1968: Trogmayer Ottó, 2000–2001 között: Bende Livia.

A sír leírása: A sírról egyelőre nem sok információ látott napvilágot, annyi azonban bizonyos, hogy gerendaszerkezetes temetkezés volt, amelyet körárkos-halmos temetkezésként értelmezett Bende Livia. A sír környezete bolygatott volt, a sírban egy juvenilis-adultus korú nőt, illetve egy inf. 1 - juvenilis korú gyermeket helyeztek el. A sírkamrán kívül egy 9–11 éves gyermek nyújtott helyzetű, bolygatatlan csontváza feküdt, feltehetően a család szolgálója lehetett. A sír sekély volt, nem sokkal a temetés után kirabolták, a sír körül körárok húzódik, amely szintén sekély volt.

Leletek: a sírkamrából: arany torquestöredék, fegyverek, edények, tükör, bronz állatfigura.

Datálás:

Irodalom: BENDE 2001, 64–65. (előzetes közlés)

3. Battonya-Tompa-pusztá VIII. (Békés vármegye; Lh. azonosító: 28948)⁸³

A Száraz-ér Ny-i partján egy kisebb kiemelkedésen található lelőhelyen először 2009-ben, a MOL Nyrt. Dombegyház-DNy-7 jelű kút termelésbe állításához tervezett kútbekötő gázvezeték nyomvonalán végzett megelőző feltáráson Medgyesi Pál 6 db⁸⁴, majd 2011-ben MOL Nyrt. Dombegyház-DNy-8 és DNy-9 kútbekötő vezetékéhez kapcsolódó leletmentés során

⁷⁹ A kutatásom záró dátuma: 2025. január 10.

⁸⁰ (A leleteket a Gutay Mónika által leírt információ alapján közlöm: horzsakő szerepel: vulkanikus kőzet; fémleletek: nincs több információ, az orsógombok száma a kép alapján 5.) Gutay – RácZ 2019, 93–95.

⁸¹ <https://archeodatabase.hnm.hu/hu/node/51646>

⁸² <https://archeodatabase.hnm.hu/hu/node/38612>

⁸³ <https://archeodatabase.hnm.hu/hu/node/72591>

⁸⁴ MEDGYESI 2009, 141.

Gallina Zsolt és Gulyás Gyöngyi újabb 16 (?) szkíta temetkezést tárt fel. Ez utóbbi alkalommal a szkíta temetkezések között 2 oszlophelyes sír is napvilágra került.⁸⁵

4. Bátmonostor-Szurdok 247. obj. (Bács-Kiskun vármegye; Lh. azonosító: 69499)⁸⁶

Ásatás: 2009–2010, horvát-magyar gázvezeték megelőző feltárása, Gulyás Gyöngyi vezetésével folyt az ásatás.

A sír leírása: A feltárt terület északi részén talált egy lekerekített sarkúokkal rendelkező négyszögletes alaprajzú, meredek falú objektumot. A sírgödör h.: 270 cm; sz.: 260 cm, négyszögletes alaprajzú objektumot tártak fel. Meredek falú, mélysége: 180–188 cm volt.

Betöltése: sötétbarna, homokkal és kis mennyiségű homokpiszokkal tarkított talaj, északi felén egy tömörebb, 30x40 cm-es talaj volt megfigyelhető az alján. Égés nyomait nem lehetett felismerni. Egy 80 cm átmérőjű, lazább homokkal kitöltött gödör jelentkezett az északkeleti sarkában. A 247. objektum sarkaiban kör alakú kerek oszlophelyeket dokumentáltak, átm.: 28–45 cm között, jellemzően 36–40 cm, a sír aljához képest a mélységük: 24–58 cm között változott. Egyes oszlophelyeket a sír falában vagy azon túllógva alakítottak ki. A 247. objektum délnyugati részébe a Kr. u. 3–4. században egy szarmata gödröt ástak bele.

A leletek bolygatva kerültek elő, aminek a szarmata gödör beásása is lehetett az oka.

Leletek: északkeleti gödör: 1. Sötétszürke, kézzel formált, enyhén aszimmetrikus, kétfülű amphora szerű edény; 2. 87 darab hengeres és kúp alakú, bronzból készített, feltehetőleg bronzgyöngyök; 3. háromélű, belső köpűs bronz nyílhegy; 4. kerek, kör alakú, töredezett, ismeretlen funkciójú vastárgy; középről: 5. agancsból készült, díszítetlen, hengeres agancstárgy; 6. agancsból készült hengeres agancstárgy vésett vízszintes és vízszintes, valamint átlós vonalakkal, közöttük koncentrikus körökkel díszítve; 7. nyéllyukas vasbalta; 8. vascsakány, az egyik vége absztrakt formájú állatfejet formáz. 9. rombusz alakú vasbalta; 10. egyélű akinakész; 11. vaslemezéből készült, ovális keresztmetszetű tárgy; 12. vas lándzsahegy; 13. vas lándzsahegy; délkeleti részről: 14. valószínűleg vasból készült, négyzet keresztmetszetű hosszú balta. 15. trapéz alakú vasbalta; 16. vaszabla- oldalpálca töredéke; 17. téglalap keresztmetszetű vaskapocs, mindkét vége hegyes; 18. ismeretlen funkciójú vastárgy töredéke; 19. ismeretlen funkciójú vastárgy töredéke.

Datálás: ¹⁴C alapján: 1 sigma: 734–416 calBC; 2 sigma: 753–408 calBC (agancs tárgyból vett minta alapján); Kr.e. 7. sz. vége/6. eleje–5. század (a háromélű bronz nyílhegy tipokronológiája alapján).

Irodalom: GYUCHA ET AL. 2015, 179–198.

5. Cegléd-Hordógyár (Pest vármegye; Lh. azonosító: 39320)⁸⁷

Ásatás: 1979, Benkő Zsuzsanna ásatása.

A sír leírása: Korhasztásos, bolygatott elit férfitemetkezés. A sírgödör téglalap alakú, kissé trapéz alakúra bontották ki, tájolása: Ny–K. A sír h.: 3,5 m; sz.: 2,7–2,8 m, sarkaiba és az oldalfalak közepénél egy-egy vaskos, legalább 15–20 cm átmérőjű oszlophelyeket ástak le, közöttük deszkával bélelték a sírkamra falát. A sírgödör m.: 95–105 cm volt, a sekély mélységből arra következtettek, hogy eredetileg kisebb halmot emeltek a sír fölé. A felnőtt férfi

⁸⁵ GALLINA–GULYÁS 2011, 16–19. Publikálatlan leletanyag, a szkíta temetkezések feldolgozását Török-Botyánszki Anna PhD kutatási téma keretein belül végzi.

⁸⁶ <https://archeodatabase.hnm.hu/hu/node/1092>

⁸⁷ <https://archeodatabase.hnm.hu/hu/node/66245>

csontjait a K-i sírfal mellett, kupacba dobálták, és a sírba helyezett tárgyak sem maradtak eredeti helyükön. A sírkamra DNy-i sarkára később egy kelta sírt ástak.

Leletek: keresztalakú tegezmerovító veret, rajta egy-egy stilizált, horgasan visszakanyarodó csőrű madárfejű díszítéssel; 25 háromlú, belső köpös bronz nyílhegy; vascákány; vaszabla; ívelt hátú, homorú nagyobb vaskés; csonthenger; tátott szájú állatfejet mintázó faragvány; 2 csonthenger.

Datálás: a leletek alapján (csákány, tegez): Kr.e. 550–450.

Irodalom: DINNYÉS 1982, 45–92.

6. Chotín IB temető 46. sír

Ásatás: Mikuláš Dušek ásatása, 1952–1954: Chotin I-A; 1961–1962: Chotin I-B.

A sír leírása: Zsugorított helyzetben, jobb oldalára fektetett, felnőtt férfi korhasztásos sírja. Enyhén lekerekített sarkú, téglalap alakú sírgödör, h.: 265 cm; sz.: 220 cm; m.: 80 cm, tájolása: Ny–K. A nagyméretű gödör sarkaiban oszlophelyek nyomai, középen egy másik téglalap alakú sírhely körvonalai voltak, h.: 160 cm; sz.: 130 cm; m.: 50 cm.

Leletek: 1. Kézzel formált tál; 2. kisméretű vasbalta; 3. bronz karperec; 4. kő; 5. vaskarkötő; 6. díszített csontmarkolatú, erősen rozsdás vaskés.

Datálás: bizonytalan.

Irodalom: DUŠEK 1966, 88.; KOZUBOVÁ 2013, 129.

7. Csanytelek-Újhalastó 6 darab sír (Csongrád-Csanád vármegye; Lh. azonosító: 17207)⁸⁸

A 75. sír, 105. sír: ágakból összeállított láda, 118. és 121. sír; 122. sír: faladás rítus; 123. sír: sírban összerakott 15–20 cm vastag gerendákból álló láda, hamvasztásos sír.

Irodalom: GALÁNTA 1981, 46–47.

8. Derecske, Megyeszík-kelet 1. sír (Hajdú-Bihar vármegye; Lh. azonosító: 92623)⁸⁹

Ásatás: 2017, M35-ös autópálya célkitermelő helyének (homokbánya) régészeti leletmentése Cserpák-Laczi Orsolya vezetésével.⁹⁰

A sír leírása: Korhasztásos (?) temetkezés, kevés csont maradt meg a sírban. Téglalap alakú sírgödör (az oszlophelyek miatt kissé lekerekített lehetett), h.: 290 cm, sz.: 158 cm, átl. m.: 10–12 cm. A sírgödör tájolása: ÉNy–DK, a sírgödör mind a négy sarkában egy-egy oszlophely helyezkedett el (O:1, S:7–10), feltehetően a sír fölé faépítményt emeltek. Bontásakor kevés csont került elő, a sír Ny-i és középső részén faszenes foltot észleltek, ez származhatott a sírépítményből is, de nem zárható ki a hamvasztás ténye sem. A sírfolt előkerülésekor már jelentkeztek a leletek a meggyesett sírfoltban. A megmaradt kevés emberi csont felszedése után a sírt tovább mélyítették kb. 60 cm-el, de további leletanyag nem került elő.

Leletek: 1. törött vöröses, borostyán/okkergyöngy?; 2. sötétkék üveges anyagú gyöngy; 3. ép, sötétkék, üveges anyagú gyöngy/pasztá gyöngy; 4. ép, sötétkék üveges anyagú gyöngy; 5. világos sárgásbarna borostyángyöngy; 6. orsógomb; 7. réz alapú/bronz kúpos végű elektronnal bevont hajkarika; 8. poncolt elektronszelekt (ruhadísz); 9. sötétkék üveges anyagú gyöngy; 10. világos sárgásbarna borostyángyöngy; 11. sötétkék üveges anyagú gyöngy/pasztá gyöngy; 12. sötétkék, üveges anyagú gyöngy; 13. türkizkék üveges anyagú szemegyöngy; 14. törött, világos sárgásbarna borostyángyöngy; 15. sötétkék, üveges anyagú gyöngy.

⁸⁸ <https://archeodatabase.hnm.hu/hu/node/38786>

⁸⁹ <https://archeodatabase.hnm.hu/hu/node/78473>

⁹⁰ BALÁZS ET AL. 2021, 15–16.

Datálás: nincs keltező tárgy, radiokarbon mérésre alkalmas emberi maradvány sincs.

9. Derecske, Megyes-szik-kelet 10. sír

A sír leírása: Korhasztásos női temetkezés, hátára (nyújtott pozíció) volt fektetve, a sírgödör négyzetes, Ny-i oldala felé kiszélesedő volt. Az elhunyt tájolása: ÉK–DNy. A sírgödör h.: 180 cm; sz.: 100–110 cm; m.: 16–20 cm, négy sarkában oszlophelyek helyezkedtek el, a sír betöltése faszenes volt. Itt is felmerül a kérdés, hogy a sírépítmény fölé halmot emeltek-e? A sír alja domború volt, állatjáratokkal bolygatott. A mellkasi, nyaki és fejrészekén gyöngyök kerültek elő; a bal alkar és a csípőcsont közötti területről vastárgy és kalcinált csontok (ezek alól egy vaskés? is); a jobb felkarcsont mellett egy bikónikus edény; a jobb alkarcsont feltételezett helyén egy hengeres tömör vastárgy; a jobb combcsont mellől egy sérült orsógomb, a jobb oldali lábszára mellől további gyöngy.

Leletek: 1. sötétkék, üveges anyagú gyöngyök; 2. vastárgy; 3. állati kalcinált csontok; 4. bikónikus edény; 5. hengeres vastárgytöredék; 6. sérült, orsógomb; 7. sötétkék, üveges anyagú gyöngyök; 8. vaskés töredék.

Datálás: ¹⁴C alapján: 551–410 calBC (mérés: HUN-REN ATOMKI INTERACT Központ, Debrecen)

10. Nyáregyháza-Gulya-járás 1. sír (Pest vármegye; Lh. azonosító: 77593)⁹¹

Ásatás: 1994, Tari Edit ásatása.

A sír leírása: Korhasztásos, bolygatott temetkezés. A sírgödör h.: 255 cm; sz.: 175 cm, m.: 80 cm, tájolása: Ny–K. A lekerekített sarkú, négyszögletű sírgödört 8–10 cm széles, a sír aljától számítva 10–15 cm mély árok veszi körbe. Mind a négy sarkában egy-egy 28–30 cm mély, 15–20 cm átmérőjű oszlophely van. Az árok mellett, a sír közepe felé haladva 15–20 cm széles, a sír aljához képest 10–14 cm magas padka fut, amely két helyen – a Ny-i oldalon és a DK-i sarokban – megszakad. E padkán belül is, a négy sarokban egy-egy 20 cm átmérőjű, 10–25 cm mély oszlophely található. A sírfelület közepén feküdt a földült csontváz. A DNy-i sarokban, az oszlophely mellett volt a tál és a bögre.

Leletek: 1. fekete, kézzel formált, behúzott permű tál; 2. sötétszürke, korongolt, simított felületű, magas fülű bögre; 3. világosszürke homokkőből csiszolt, hosszú, lekerekített élű, átfúrt fenékkő.

Datálás: Kr.e. 6/5. sz. fordulója (a temető általános keltezése alapján).

Irodalom: KISFALUDY 2004, 167–198.

11. Sándorfalva-Eperjes 145. sír (Csongrád-Csanád vármegye; Lh. azonosító: 29538)⁹²

Ásatás: Galántha Márta ásatása 1980–1981-ben.

A sír leírása: Bolygatott hamvasztásos (?) sír, a sír körül árok húzódott átm.: 840 cm, árok: 40–60 cm széles, a közepén megközelítőleg négyzetes volt, nem teljesen futott végig a sír mentén ÉNy-i és DK-i oldalán megszakadt. A sírgödör h.: 260 cm, sz.: 248 cm, m.: 75 cm. A nagyméretű sírgödör, valószínűleg előkelő férfi sírja lehetett. A sírgödör betöltése helyenként sötétebb sávban húzódott végig (7–9 cm), amely a fakamra maradványait tartalmazhatta.

Leletek: 1. kézzel formált urnatöredékek; 2. négyosztatú, öntött bronz phalera; 3. vékony bronzlemez töredékek; 4. juh baloldali femurjának felső töredéke; 5. kézzel formált, durva, vörös edény oldaltöredéke és egy korongolt sötétszürke bögre fültöredéke (árokból).

⁹¹ <https://archeodatabase.hnm.hu/hu/node/43750>

⁹² <https://archeodatabase.hnm.hu/hu/node/73771>

Datálás: bizonytalan.

Irodalom: GALÁNTA 1987, 29–30; 190–191. 13–14. Tábla

12. Szőreg-Borpalackozó 5. sír (Csongrád-Csanád vármegye; Lh. azonosító: 48331)⁹³

Ásatás: 2018–2019, megelőző feltárás Keresztes Noémi Ninetta, ill. Benedek András vezetésével.

A sír leírása: Bolygatott, korhasztásos temetkezés. Nagyméretű, széles, téglalap alakú aknasír, tájolása: Ny–K 270–90°, h.: 270 cm, sz.: 90 cm, m.: 51–53 cm, a sírépítmény h.: 250 cm, sz.: 200 cm, m.: 74–78 cm. A feltárás jól látszott a nyelési szinten és az is, hogy a közepén beásták a rablógödröt, amely kevert sárgás-szürkésbarna folttal jelentkezett. A sír eredeti betöltése sötétbarna, enyhén sárga foltos, löszös homok. A sír fala meredek, néhol kissé befelé szűkül, az alja egyenes. Az aljának a szélén végig körbe fut a szintén sötétbarna, sárga foltos betöltésű sírépítmény, a fakeret nyoma. A fakeret helyének fala egyenes/enyhén befelé rézsűs, alja egyenes és nagyon szűk (7–10 cm széles). Az építmény alja mintegy 20 cm-rel mélyebb, mint a sír alja. A betöltése kötött szerkezetű, sötétbarna/sötétszürke, löszös homok, a szélén sárgásszürke bemosódással. A sírt kirabolták, a csontok mintegy 5–30 cm-rel a sír alja felett és a betöltés felső részében kerültek elő. A sírban maradt szétdobálva a két combcsont, tőlük K-re két alsólábszár és a bokacsontok a jobb oldalukra fordítva, valamint a sír középső részének nyugati felén néhány ujjcsont. A betöltés tetejében megtalálták a felkar egy részét, néhány bordát, valamint csigolyát és koponyatöredékeket.

Leletek: 1. erősen korrodálódott, ívelt hátú, alsó nyélállású vaskés; 2. bikónikus, korongolt edény; 3. juh alsó és felső lábszár (ételmelléklet); egy vagy több másik, vastagabb falú edény töredékei.

Datálás: bizonytalan.

Irodalom: KERESZTES ET AL. 2021, 61–92.

13. Szőreg-Borpalackozó 15. sír

A sír leírása: Szórtamvas temetkezés, tájolása: DNy–ÉK 240–60°, h.: 272 cm, sz.: 243 cm, m.: 58–63 cm, hamvak súlya: 910 g; a sírfenéken jelentkező keret h.: 242 cm, sz.: 175 cm, m.: 69–72 cm; oszlophelyek átm.: 40×28–38×57 cm, m.: 108–118 cm. A sírfolt jól látszott a nyelési szinten. A sírgödör majdnem négyzetes alakú, falai meredek és több helyen az alja felé enyhén kifelé bővülő. Alja egyenes. A betöltése többretegű: felül főleg szürkésbarna, kevert, löszös homok, egy helyen homogén sötétbarna bemosódással. A sír alja felé a betöltés egyre erősebben kevert, nagyon sűrűn sárga szemcsés, löszbabákkal tarkított, szürkésbarna, löszös homok. A sír DNyi részén egy kupacban helyezkedtek el a hamvak és körülötte a Leletek. Az 5. sírhoz hasonlóan sírépítmény nyomait találták meg (SNR 24), amelynek feltárása jól látszott a sír aljában. A fakeret nem teljesen a sír szélén futott, hanem attól mintegy 40 cm-rel beljebb. A keret egészen sekély, fala befelé rézsűs, alja enyhén ívelt, néhol egyenes. Betöltése laza szerkezetű, sötétbarna, sárga foltos, löszös homok. A keret vonala kb. 10–15 cm széles. A keret csak három oldalon van meg, az északkelet/keleti oldalról hiányzott, valószínű, hogy itt egyáltalán nem ásták le a keret deszkáit. A keret mind a négy sarkán kerek, mély, befelé rézsűs falú, enyhén ívelt aljú oszlophelyeket találtak, melyek külön számokat nem kaptak, csak égtájak szerint jelölték őket. Az oszlophelyek betöltése felül szürkésbarna, löszös homok, az aljuk felé pedig sötétbarna, löszös homok.

⁹³ <https://archeodatabase.hnm.hu/hu/node/62476>

Leletek: 1. bikónikus, kézzel formált korsó töredékes állapotban; 2. nyomott gömbös testű, kihajló peremű tál; 3. a hamvak között vaskés töredék. 4. felső nyélállású vaskés; 5. háromélű belső köpűs, bronz nyílhegy.

Datálás: Kr.e. 7. sz. vége/6. eleje–5. század (a háromélű bronz nyílhegy)

Irodalom: KERESZTES ET AL. 2021, 61–92.

14. Szőreg-Borpalackozó 20. sír

A sír leírása: Zsugorított helyzetű, háton fekvő, jobbra felhúzott lábú maturus férfi közepes megtartású csontváza, tájolása: DNY–ÉK 235–55°, h.: 178 cm, sz.: 115 cm, m.: 44–53 cm. A sírfolt tetején faszénmaradványokat, illetve a sírgödör dél/délnyugati oldalánál paticsos-faszenes betöltést figyeltek meg. Az ÉK-i sarkához közel egy 20 cm átmérőjű oszlophely nyomát észlelték, amely azonban nem érte el a gödör alját. A koponyát a törzstől elválva találták, arccal jobbra nézett, alsó állkapcsa a mellkas jobboldalán helyezkedett el. A jobb karja a test mellett nyújtva, könyökben enyhén kifelé hajlott, a bal kar könyökben behajlítva a hason keresztbe feküdt, ujjai a jobb alkart érték. A sírban talált Leletek többségét (kivéve: 7. Leletek) mind az elhunyt baloldalán helyezték el. A sírból 1 oszlophely ismert.

Leletek: 1. vaslándzsa; 2. két korongolt edényhez tartozó aljtöredék. 3. kovakő; 4. kisméretű vasár; 5. fehér kötőredék; 6. a vasár hegyénél apró, vörös festékrög; 7. fenőkő; 8. 7 nyílhegy; 9. ismeretlen rendeltetésű vastárgyakhoz tartozó apró, vékony vaslemezek töredékei; 10. további edénytöredékek.

Datálás: Kr.e. 7. sz. vége/6. eleje–5. század (a háromélű bronz nyílhegy)

Irodalom: KERESZTES ET AL. 2021, 66–67.

15. Törökszentmiklós-Surjány, M4-es autót út nyomvonal: Mali Péter ásatása, 2022, közöletlen.

Párhuzamok a kelet-európai erdőssztyepről

1. Cservona mogila 2. sír

Ásatás: A kurgán Zsabotin közelében található, az ásatások vezetője G.T. Kovpanenko volt.

A sír leírása: Elit kurgán temetkezés, a sírkamra fából, illetve kőpakolásból állt. A sírkamra teteje agyaggal volt fedve, a sírkamra közepre volt elhelyezve, felső h.: 5,3 m; felső sz.: 5,3 m, alsó h.: 4,9 m; alsó sz.: 4,7 m, m.: 2 m. Összesen 77 oszlop volt a gyűrűszerű külső szerkezetben, 19 minden falnál, plusz egy az északi falon, átm.: 15–18 cm között váltakozott, távolságuk: 5–10–15 cm között arányosan elosztva. A sírpadka mentén voltak ezek a sír oldalában. A sírgödörben kialakították az elhunytak egy négyzet alakú padkát, amelyen a 8 oszlophely volt. Ezek a tartóoszlopok voltak, átm.: 30–60 cm.

A kurgán Ma.: 2 m, átmérője 21 m. G.T. Kovpanenko feltételezte, hogy „az egész berendezést úgy tervezték meg, hogy az égési folyamat során a legmagasabb és leghosszabb ideig tartó hőmérsékletet éri el (800–1000 °C)”.

Leletek: -

Datálás: Kr. e. 7. század második fele (DARAGAN 2020, 44–47.).

Irodalom: DARAGAN 2020, 44–47.

2. Glinoje 16. kurgán, központi sír

Ásatás: 1995 és 2020 között a térség feltárása.

A sír leírása: A kurgán központi részében alakították ki a sírépítményes temetkezést. Kettős temetkezés, amelyet kiraboltak, a sírgödör K-i felében egy 30–35 éves felnőtt férfi csontváza,

illetve egy 20 év feletti felnőtt nő csontjai kerültek elő. A sírgödör téglalap alakú, kissé aszimmetrikus oldalú volt, h.: 3,5 m; sz.: 2,6 m, m.: 3,82 m, tájolása: ÉNy–DK. A sírhoz egy bejáratot hagytak, de folyosót (dromos) nem alakítottak ki hozzá. A sarkaiban egy-egy oszlophely utal a sírépítményre, átm.: 30–34 cm, kör alakúak voltak, m.: 23–35 cm. A sírt kettős árok kerítette, átm.: 10 m.

Leletek: amphoratöredékek, virágszirom díszítéssel; állatcsontból készített eszköz; csontmarkolatos vaskés; bronztükrő; háromélű köpűs/rövid köpűs bronz nyílhegyek; két lándzsahegy és két köpű töredékesen; kardtöredékek; három kögolyó; sárgásszürke amphora; gyöngyök; vaskarika; vastű; famaradványok.

Datálás: Kr. e. 4. század második felének eleje.

Irodalom: SZINIKAI ET AL. 2021, 239–243.; 240. 1. kép; 243. 3. kép; 245–246. 4–5. kép; 248. 6. kép; 250. 7. kép

3. Perebikovci 1. kurgán

Ásatás: 1974–1975-ben a térségben lezajlott expedíciók tárták fel.

A sír leírása: Az ásatások idején a sírhalom Ma.: 0,83–0,9 m; átm.: kb. 23 m. A sírkamra körül kőpakolás volt, amelynek a sz.: 2 m. A sírgödör téglalap alakú, h.: 9,6 m; sz.: 8 m; m.: 40–45 cm. A sír szélén egymás mellé szorosan beillesztett oszlopok helyei, a sír oldalában a sz.: 60 cm; az oszlopok m.: 0,5 m. A sír alját faszén és hamu borította, utalva a sírépítmény rituális felgyújtására. A fával bélelt sírgödör déli oldalán egy bejárat volt, amelyet mindkét oldalon 8, egymással többé-kevésbé szimmetrikusan elhelyezkedő, 4 párat alkotó oszlop zárt körül. A bejárat h.: 1,8 m; sz.: kb. 1,3 m, a bejárat tájolása: É–D. A sírgödör belsejében 23 oszlophely volt, amelyek a tartószerkezet részét képezték. Formájuk kerek, metszetük hengeres, átm.: 50–60 cm között változott, az oldalsó oszlophelyek m.: 1,5–1,6 m, a belső oszlophelyek m.: 0,75–0,9 m. A sírkamra belsejét is kövekkel bélelték ki. A sírra 3 rablógödört ástak, amelyek miatt az elhunyt nemét, életkorát és rítusát nehéz megállapítani, egy-egy koponyatöredék képezi az antropológiai anyagot.

Leletek: vaskapocs; bronzgyöngy; bronzpityke.

Datálás: -

Irodalom: SZMIRNOVA 1979, 37–41.; 38–39. 1–3. kép; 40. 4. kép

4. Perebikovci 2. kurgán

A sír leírása: A kurgán átm.: 23–24 m; Ma.: 0,72 m volt. A kamra szerkezetét kövekkel rakták ki, amelyek a szervesanyagok elkorhadása után beomlottak. A kamra északi felének belső falánál összeomlott, szénréteget és égett oszloptöredékeket figyeltek meg. A belső kamra h.: 6,6 m; sz.: 6,4 m; m.: 1,6–2 m, tájolása: É–D. A sírkamra minden fala mentén, a déli kivételével (dromos helye) akár 2 m széles égett földszál is volt, amely alatt 30–40 cm széles árkokat találtak. A külső tartó szerkezet „árkában” sűrűn tűzdelt oszlophelyeket bontottak ki, amelyekből sok esetben égett szervesanyagot (fát) is találtak. A külső kamrán belül volt a „halott háza”, amelyből 12 oszlophely ismert. A külső oszlophelyek mélysége a kamra padlószintjétől mérve 1,6–2 m mélyen voltak, az oszlophelyek átm.: 50–60 cm voltak. A belső oszlophelyek átmérői is hasonló nagyságúak voltak, mint a külső szerkezeté, de sekélyebb, 1–1,3 m mély adatok között ingadoztak.

Leletek: lándzsahegyek, nyílhegyek, kerámiaanyag, vaskapok/csákányok, csuklós zablák, fésű, hosszú tű, orsógombok, vaskés.

Datálás: -

Irodalom: SZMIRNOVA 1979, 41–51.

5. Repjahovataja mogila 1. sír

Az erdőssztyeppén, a Dnyeszter jobb partjának déli részén található.

A sír leírása: Faszerkezetes sírkamra, amelyhez egy dromos vezetett. A sírkamra négyzet alakú, h.: 4,2 m; sz.: 4 m, m.: 2,25 m. A falak mentén a faszerkezet sz.: 0,4–0,5 m, m.: 0,5 m. A szélén lévő keretet meg lehetett figyelni, a dromos és a sírkamra találkozásánál ennek kialakításával felhagytak. A sarkokban kerek oszlopok álltak átm.: 25 cm. A falakat függőleges oszlopokkal bélelték ki, amelyeket a kiásott keretbe illesztették bele. Az oszlopokat nem szorosan egymáshoz illesztették össze, 10–20 cm-es hézagok voltak, amelyeket gondosan, agyaggal tapasztottak be. A sírkamrán belül két tartóoszlop volt. A dromos h.: 6 m, sz.: 1,4 m, a tetején az elképzelések szerint deszkákkal fedhették le. A sírkamra földemje kerek alakú fából készült, karó szerű deszkákkal lehetett lefedve a rekonstrukció alapján.

Leletek: -

Datálás: Kr. e. 7. század 2. fele

Irodalom: DARAGAN 2010, 197.; DRAGAN 2020, 41–42.

6. Repjahovataja mogila 2. sír

Az erdőssztyeppé részén, a Dnyeszter jobb partjának déli részén található.

A sír leírása: A fából készült sírkamra egy dromosszal áll. A sírkamra h.: 5 m; sz.: 4,6 m. Egy 30 cm-re lévő barázda 40 cm széles és 0,5 m mély, a sírfal mentén ásott mélyedés. A falakat 10–20 cm vastagságú, 10–20 cm közötti vastagságú földemmel borították, amelyet függőlegesen, 7–15 cm-es közönként helyeztek el. A gödrökben négy oszlopot helyeztek el. Két további oszlop állt a dromosz előtt. Az oszlopok vakoltak. A dromosz h.: 3,7 m, a sz.: 1,3 m. Az átfedés fából készült. A sírbolt Ma.: 2,2 m.

Leletek: amphora; bronzedény.

Irodalom: DARAGAN 2010, 197.; DRAGAN 2020, 41–42.

Datálás: Kr. e. 7. század 2. fele

7. Sutnivci 1. kurgán (Podólia, Moldova határától ÉNy-ra)

A sír leírása: Az ásatás idején a kurgán Ma.: 1,56 m. Fából épített sírépítményes temetkezés, a sír alját kövekkel rakták ki.

Leletek: bronztükrő, fogantyúját bárány- és bikafejek díszítik; bikónikus üst alakú agyagedény; tálak; kanáltöredékek; bronz, elektron fülbevalók és üveggyöngyök; egy lándzsahegy.

Datálás: -

Irodalom: GUCAL 2012, 142.; 149. 2. KÉP: 18–28.

8. Sutnivesi 2. kurgán (Podólia, Moldova határától ÉNy-ra)

A sír leírása: A 2. kurgán sírkamrájának Ma.: 1,56 m; átm.: 12 m. Teljesen kifosztották. A fából készült nyolcoszlopos földem m.: 1,2 m volt, ezen temetkezés esetében is kövekkel volt kirakva, valamint a sír alja is hasonlóan volt kialakítva.

Leletek: -

Datálás: -

Irodalom: GUCAL 2012, 142.

9. Taraszivka 2. kurgán (Kijevtől DNy-ra pár km-re)

Ásatás: Az 1980-as évek végétől a Kamjanec-Podiljai Egyetem expedíciója megkezdte a nyugat-podóliai sírhalmok feltárását, 1988-ban tárták fel a Taraszivka közelében lévő halmokat. A 6 feltárt kurgán közül 2 biztosan a szkíta korba sorolható.

A sír leírása: A 2. sír több kisebb méretű kövel kirakott kurgánja alatt egy égetett faoszlopos sír maradványait tárták fel. A 7. számúban a hamvasztásos rítus megjelent ezen a területen is,

erre bizonyították ez a sír is. A sírt kirabolták, mint a körülötte lévő elit temetkezéseket. A sírrajz alapján a sarkaiban elhelyezett 1–1 oszlopos egyszerűbb kivitelezésű sírépítményt építettek.

Leletek: edények: 1 gömbölyded, ívelt nyakú, egyenes peremű edény; egy fazék alakú urna, pereme alatt rátett bütyök dísszel; egy behúzott peremű tál; tűk és gyöngyök.

Datálás: -

Irodalom: GUCAL 2012, 141–142.; 149. 2. kép: 1–5.

10. Teklivka 1. sír (Podólia, Moldova határáról É-ra)

A sír leírása: A kurgán Ma.: 0,8 m; átm.: 17 m; kőpakolásos. Belsejében nyolcoszlopos sírépítmény nyomai látszódtak, sz.: 3,3 m; h.:4,2 m, m.: 1,1 m volt. A padlót kővel burkolták ki, a sír rabolt volt.

Leletek: 52 bronz nyílhegy, 3 csont nyílhegy; egy bronz karkötő és egy ívelt nyakú fazék.

Datálás: -

Irodalom: GUCAL 2012, 143.; 151. 4. kép: 1–15.

11. Teklivka 2. sír (Podólia, Moldova határáról É-ra)

A sír leírása: A kurgán Ma.: 0,25 m; átm.: 12 m volt, égett fát tartalmazott. A sír h.: 3,9 m; sz.: 3,3 m volt, az alját kővel bélelték ki, kirabolták.

Leletek: vaddisznó miniatűr bronzfigura; fémtál és töredékei, tál.

Datálás: -

Irodalom: GUCAL 2012, 143.; 151. 4. kép: 1–15.

Képek

Táblázatok

lelethely	kerámia	orsógomb	tegezveret	nyílhegyek	akínakészek	lándzsa	vascsákány/fokos	vasbalta	vaskés	vasár	karperec	ruhadísz	hajkarika/fülbevaló	tükör	gyöngy	fenőkő	phalera	zabla	toques	bronz állatfigura	hengeres tartó	állatsont	kovakő	ritus	tájéolás	nem	életkor	alapterület
Albedro-Ilona-tábla	1	1									1	1	1	1	1									szh.	K-Ny	nmh.	nmh.	10,23 m ²
Árvay 100. sír	1												1						1	1				k.	-	n. 2. gy.	juvenis/adultus. Infans I-II.	-
Bátonyosor-Szendek	1			1	1	1	1	1	1									1				1	nmh.	É-D	nmh.	nmh.	7,02 m ²	
Céged-Hordógyár			1	1			1	1	1														k.	Ny-K	nmh.	nmh.	nmh.	9,45-9,8 m ²
Chotin JB 46. sír	1									1	1												k.	Ny-K	f.	adultus	5,83 m ²	
Derecske, Meggyes-szik-kelet 1. sír		1										1	1	1								1	nmh.	ÉNy-DK	nmh.	nmh.	4,58 m ²	
Derecske, Meggyes-szik-kelet 10. sír	1	1																				1	k.	ÉK-DNy	n.	matuus	1,8-1,98 m ²	
Nátrágyháza-Gönya-járás 1. sír	1															1							k.	Ny-K	nmh.	nmh.	4,46 m ²	
Sándorfáha-Eperjes 145. sír	1																					1	szh.	ÉNy-DK	nmh.	nmh.	6,44 m ²	
Szörög-Palackozó 5. sír	1																					1	k.	Ny-K	nmh.	nmh.	2,43 m ²	
Szörög-Palackozó 15. sír	1				1																		szh.	DNy-ÉK	nmh.	nmh.	6,61 m ²	
Szörög-Palackozó 20. sír	1					1											1						1	k.	DNy-ÉK	f.	matuus	2,04 m ²
rangsor	leletek gyakorisága																											
1.	10 kerámia																											
2.	5 vaskés																											
3.	4 gyöngy																											
4.	3 orsógomb, nyílhegyek, ács																											
5.	2 lándzsa, csákány, balta, karperec, ruhadísz, hajkarika, tükör, fenőkő, hengeres tartó																											
6.	1 tegezveret, akínakész, vasár, phalera, zabla, torques, bronz állatfigura, kovakő																											

1. táblázat: A Vekerzug-kultúra sírépítményes temetkezéseinek adatai (feloldás: 1- van ilyen lelet a sírban; szh.= szórthamvas; k.= korhasztásos; nmh.= nem meghatározható; n= nő; gy.= gyerek; f.=férfi)

lelőhely	mélység	hossz	szélesség	terület
Perebikovci 1. kurgán	40–45 cm	9,6 m	8 m	76,8 m ²
Perebikovci 2. kurgán	1,6–2 m	6,6 m	6,4 m	42,24 m ²
Repjahovataja mogila 2. sír	-	5 m	4,6 m	23 m ²
Cservona mogila 2. sír	2 m	4,9 m	4,7 m	18,8 m ²
Repjahovataja mogila 1. sír	2,25 m	4,2 m	4 m	16,8 m ²
Teklivka 1. sír	1,1 m	4,2 m	3,3 m	13,86 m ²
Teklivka 2. sír	-	3,9 m	3,3 m	12,87 m ²
Glinoje 16. kurgán	3,82 m	3,5 m	2,6 m	9,1 m ²

2. táblázat: A k-európai párhuzamok metrikus adatai

lelőhelyek	mélység	hossz	szélesség	terület
Aldebrő-Ilona-tábla	110–205 cm	330 cm	310 cm	10,23 m ²
Cegléd-Hordógyár	95–105 cm	350 cm	270–280 cm	9,45–9,8 m ²
Bátmonostor-Szurdok	180–188 cm	270 cm	260 cm	7,02 m ²
Szőreg-Borpalackozó 15. sír	58–63 cm	272 cm	243 cm	6,61 m ²
Sándorfalva-Eperjes 145. sír	75 cm	260 cm	248 cm	6,44 m ²
Chotín IB temető 46. sír	80 cm	265 cm	220 cm	5,83 m ²
Derecske-Meggyes-szik-Kelet 1. sír	10–12 cm	290 cm	158 cm	4,58 m ²
Nyáregyháza-Gulya-járás 1. sír	80 cm	255 cm	175 cm	4,46 m ²
Szőreg-Borpalackozó 5. sír	51–53 cm	270 cm	90 cm	2,43 m ²
Szőreg-Borpalackozó 20. sír	44–53 cm	178 cm	115 cm	2,04 m ²
Derecske-Meggyes-szik-Kelet t 10. sír	16–20 cm	180cm	100–110 cm	1,8–1,98 m ²

3. táblázat: A Vekerzug-kultúra sírépítményes temetkezéseinek metrikus adatai

lelőhelyek	A	B	C	D
Aldebrő-Ilona-tábla	m.: 55cm átm.: 43cm	m.: 53cm átm.: 39 cm	m.: 54cm átm.: 47cm	m.: 58cm átm.: 40cm
Bátmonostor-Szurdok	átm.: 28–45cm	átm.: 28–45cm	átm.: 28–45cm	átm.: 28–45cm
Cegléd-Hordógyár	átm.: 15–20cm	átm.: 15–20cm	átm.: 15–20cm	átm.: 15–20cm
Derecske-Meggyes- szik-Kelet t 1. sír	m.: 36–38cm átm.: 38cm	m.: 26–28cm átm.: 22cm	m.: 48–50cm átm.: 28cm	m.: 30–32cm átm.: 30cm
Derecske-Meggyes- szik-Kelet t 10. sír	m.: 14cm átm.: 28–30cm	m.: 14–16cm átm.: 30–32cm	m.: 16cm átm.: 44–48cm	m.: 18–20cm átm.: 30cm
Nyáregyháza-Gulya- járás 1. sír	m.: 28–30cm átm.: 15–20cm	m.: 28–30cm átm.: 15–20cm	m.: 28–30cm átm.: 15–20cm	m.: 28–30cm átm.: 15–20cm
Szőreg-Borpalackozó 15. sír	m.: 60–65cm átm.: 40×28– 38×57 cm	m.: 60–65cm átm.: 40×28– 38×57 cm	m.: 60–65cm átm.: 40×28– 38×57 cm	m.: 60–65cm átm.: 40×28– 38×57 cm

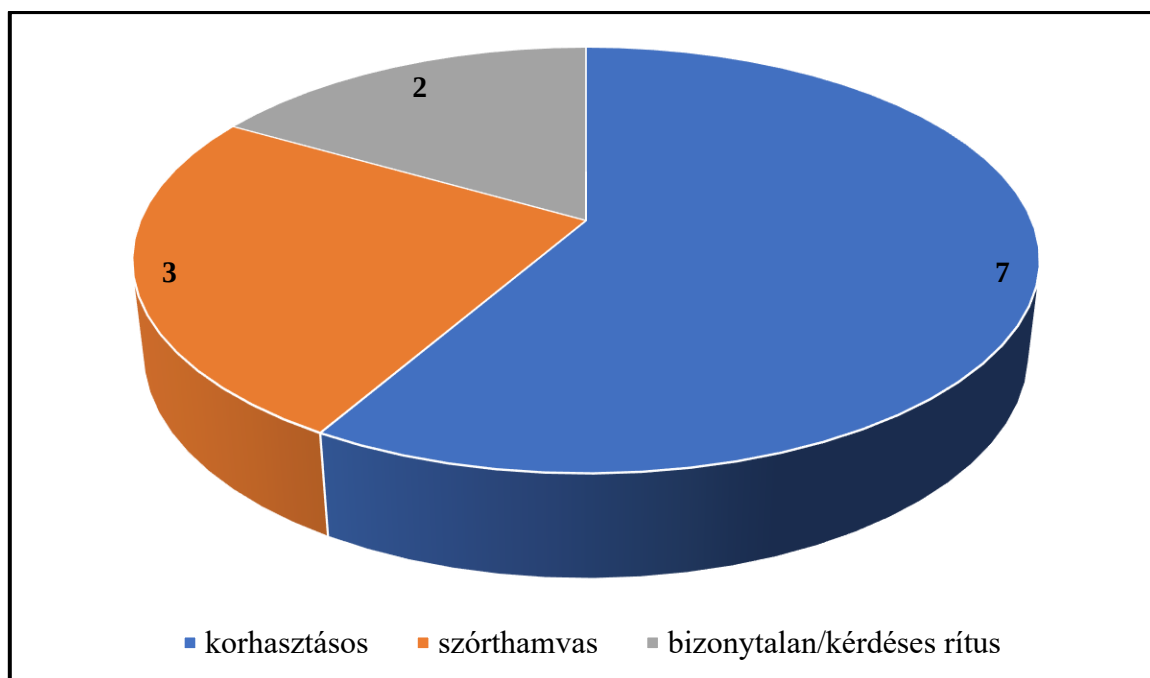
4. táblázat: A Vekerzug-kultúra sírépítményes temetkezéseinek oszlophelyeinek metrikus adatai (m.: mélység; átm.: átmérő; A–B–C–D: oszlophelyek jelölése⁹⁴)

⁹⁴ A szakmunkákban nem minden esetben az általam is használt megkülönböztetést használják a kutatók az oszlophelyek kapcsán, jelen táblázatban egységesen tüntetem fel az adatokat.

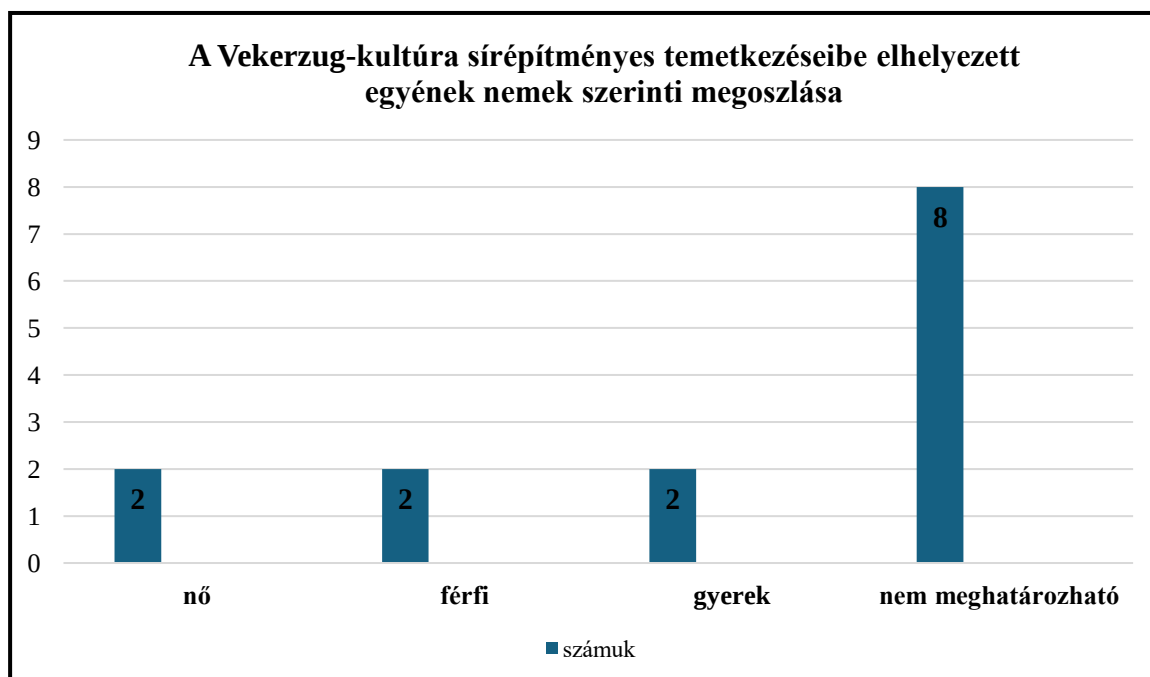
	Lelőhelyek	K.	U.	Szh.	B.	Sz.	Lo.	L.	Nmh.	A.	Összes sír	Irodalmak
1.	Abony-Blaskó-dűlő	61	25	56					18	3	163	POLGÁR 2007, 313-326.
2.	Acsa-Kis-Papucs-hegy	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	https://archeodatabase.him.hu/hu/node/58837
3.	Aldebrő-Ikona-tábla	1									1	GUTAY-RÁCZ 2019, 93-105.
4.	Algóvó, Volt barakk-tábor	58	1	11				1	9		80	BENDE 2001, 63-78.
5.	Albótelekcs, Dolinka-domb	22	6	158							186	KEMENCZEI 2009,
6.	Álmosd, Csorda-kút, Homokhánya	1									1	https://archeodatabase.him.hu/hu/node/58536
7.	Ártánd, Állami Gazdaság		2								2	https://archeodatabase.him.hu/hu/node/21448
8.	Ártánd, Nagyzomlói-pusztá 2.	1									1	PÁRDUCZ 1965, 137-231.
9.	Baka-Mancza part		1								1	ROSKA 1915, 18-50.
10.	Battonya-Tompa-pusztá VIII.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	GALLINA-GULYÁS 2011, 16-19.
11.	Bátmonostor, Surdok, HT 47.								1		1	GYUCHA ET AL. 2015, 179-198.
12.	Békéscsaba, Fehégyi legelő	5									5	https://archeodatabase.him.hu/hu/node/30844
13.	Békéscsaba, Fényes, Gazsó-tanya	29	12	8					3		52	PÁRDUCZ 1943, 50-63.
14.	Békéscsaba, Furugy	1									1	https://archeodatabase.him.hu/hu/node/36194
15.	Baj, Gyűrű-szeg		1								1	LACZI-DANI 2014, 16-17.
16.	Budapest 15, Rákospalota, Mogyoród útja 42.	3	4								7	https://archeodatabase.him.hu/hu/node/23045
17.	Budapest 23, Soroksár, Akácos-erdő	48	5	29				1	26		109	https://archeodatabase.him.hu/hu/node/33386
18.	Buj		1								1	KEMENCZEI 2009, 118.
19.	Cărel (Nagykány, Románia)		1								1	KEMENCZEI 2009, 118.
20.	Cegléd-Hordógyár	1									1	DINNYÉS 1982, 55-57.
21.	Cejkov (Čáslav, Szlovákia)		1								1	KEMENCZEI 2009, 167.
22.	Chotín	300	30	91	2	20	2	10	20		475	KOZUBOVÁ 2013.
23.	Cigánd, Nagy János-táji domb		1								1	RÉVÉSZ 1998, 137-138.
24.	Curtăreni (Fălticse, Románia)		2								2	KEMENCZEI 2009, 118.
25.	Csanytelek, Timórházi útca	14	1	14					2		31	CSALLANY-PÁRDUCZ 1944-45, 81-117.
26.	Csanytelek, Újpalást	60	12	96	6	23		2	19		218	GALÁNTHA 1986, 69-77.
27.	Csárdaszállás-Szent János halom	2									2	MRT 10. k. 4/19. h.)
28.	Dabas-Gyón-Paphegy	1	1	1							3	PATAY 1965, 9-10.
29.	Derecske, Megyes-szék kelet	19									19	a szerző által feldolgozás alatt
30.	Detek, Szőlőfalja-dűlő		1								1	https://archeodatabase.him.hu/hu/node/33352
31.	Dédestapolcsány, Vár-erdő		2	2							4	TÓTH 2012, 63-91.
32.	Eger, Nagy-Eged D-1-lejtője	38	14	3		4			2		61	FODOR 2001, 69-78.
33.	Gyoma	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	https://archeodatabase.him.hu/hu/node/46827
34.	Gyomendrőd, Ugari dűlő	1									1	https://archeodatabase.him.hu/hu/node/48047
35.	Gyomendrőd 130. lh.	1									1	ZALAI-GÁAL 1994, 13.
36.	Hajdúdorog	1									1	MÓDYÓNY NEPPER 1968, 59-60. Abb. 60-61.
37.	Hajdúnánás, Tedej 2.		1								1	KRALOVÁNYSZKY 1962-64 31-55.
38.	Hajdúnánás-Verestenger járás	21	4	8							33	FODOR 2009, 11-26.
39.	Heves	12	13	3							28	SZABÓ 1969, 62.Taf. 10, 1-2, 55-128.
40.	Hortobágy, Árkusi áll-gazd.	16	21	5					3		45	a szerző által feldolgozás alatt
41.	Hódmezővásárhely, Kishomok	16	7						4		27	PÁRDUCZ 1940, 79-99.
42.	Jászberény Huma	2									2	TÁRNOKI 2004, 233-235.
43.	Kazár, Bányatelep		1								1	https://archeodatabase.him.hu/hu/node/11414
44.	Kazár, Körte-völgyi Kerék-domb	2		1							3	PATAY 1962, 72-76.
45.	Kesznyéten, Székéskert	13	7	7					9		36	HELLEBRANDT 1988, 107-126.
46.	Kiskunfélegyháza, Páka-Dósa-tanya		1					1			1	https://archeodatabase.him.hu/hu/node/12586
47.	Kótaj Rókahely		1								1	https://archeodatabase.him.hu/hu/node/66414
48.	Kumudaras, Hajcsár út		1	5							6	CSEH 2001, 1-6.
49.	Kunczertmúrtom-Jakos	13									13	CSALLANY-PÁRDUCZ 1944-45, 81-117.
50.	Medgyeháza, Urin Andrási tanya	8									8	KÖRÖS 1945, 38-39.
51.	Meszes-Barakonyi lejtő vagy Karola-tető		8								8	KEMENCZEI 2009, 170.
52.	Mezőberény, Vasút utca 5	1									1	KÖRTI 1973, 43-44. Taf. 6, 1-2-4-11.
53.	Mezőcsát-Hűvösvölgyi mező	2		6							8	PATEK 1970, 120.
54.	Mezőkeresztes-Zöldhalompusztá			1							1	FETICH 1928.
55.	Mezőtúr	1									1	KISFALUDI 1983, 70.Abb.1.
56.	Miskolc-Botond u. 20		7								7	HELLEBRANDT 2001, 57-58.
57.	Miskolc-Ernyő	1									1	HELLEBRANDT 1972, 22.Abb. 1, 1-6.
58.	Monaj	1									1	KEMENCZEI 2009, 171.
59.	Muh, Kocsudomb	6	14	13					12		45	HELLEBRANDT 1996-97, 125-145.
60.	Nagykuta, Egresháza	1									1	BOTTYÁN 1955, 45.
61.	Négyes-Öntés mező	1									1	KEMENCZEI 2009, 129.
62.	Novajdrány		1								1	KEMENCZEI TIBOR-K. VEGH KATALIN 1971, 514.
63.	Nógrádkövesd, Víztorozó és környéke	13		3							16	PATAY 1955, 61-65.
64.	Nyáregyháza, Gulya-járis 1.	45	2	2		1					50	KISFALUDI 2004, 167-198.
65.	Nyékkládháza, Ónodi u. 17.	1									1	https://archeodatabase.him.hu/hu/node/30648
66.	Nyékkládháza 3. sz. Homokhánya	1			1						2	KOÓS 1984, 21.
67.	Nyíregyháza, Ag-telep (Mandabokor)	12	15	4							31	GERGELY 2005, 290.
68.	Nyíregyháza-Hunyadi útca	1									1	KEMENCZEI 2009, 131.
69.	Nyíregyháza-Kücsüvárd		6								6	KEMENCZEI 2009, 130.
70.	Nyíregyháza-Pazonyi útca		1								1	KEMENCZEI 2009, 131.
71.	Nyírménfő, Báthori útca		1								1	KEMENCZEI 2009, 132.
72.	Oros-Szilvás		1								1	KEMENCZEI 2009, 132.
73.	Oroszhalom, Gyopárosfürdő, nyugati part	36	10	15	2	1			6		70	JUHÁSZ 1976, 231-252.
74.	Óföldvár, Két-halom-dűlő V.	1							3		4	PALLUCH 2008, 248-249.
75.	Palgár, Csúsz-halom-dűlő		1								1	https://archeodatabase.him.hu/hu/node/42502
76.	Palgár-Vargahalom		5								5	HAJDÚ-NAGY 1999, 147.
77.	Sajószentpéter, Homokhánya	3		5							8	KEMENCZEI 2009, 133.
78.	Saniszló (Szaniszló, Románia)		64	2					2		68	NÉMETH 1982, 115-144.
79.	Sándorfalva, Eperjes	44	14	8	2	1			6		75	GALÁNTHA 1987.
80.	Sárospatak-Apróhomok		3								3	https://archeodatabase.him.hu/hu/node/32008
81.	Szabadszállás, Józán	119	16	64							199	HORVÁTH 2001, 37-49.
82.	Szendről-Temetődomb		1								1	https://archeodatabase.him.hu/hu/node/35482
83.	Szentes, Vekerzug	71	15	26		9		14	16		151	PÁRDUCZ 1952, 143-172.; PÁRDUCZ 1954, 29-91.; PÁRDUCZ 1955, 1-22.
84.	Szőreg-Borpálackozó	11	2	2		6				3	24	KERESZTES ET AL. 2021, 61-92. + 4 sír 2024-ből
85.	Taktaharkány Újvilág	1									1	GNADT 1957, 85.
86.	Taktaszada		5								5	HELLEBRANDT 2001, 60. Abb. 14.
87.	Tarnabod-Téglás		1	1							2	PÁRDUCZ 1969, 46-49.
88.	Tarnaméra	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	PÁRDUCZ 1969, 35.
89.	Tarnóvár-Rajnapart	1	1								2	PÁRDUCZ 1965, Taf. 9, 8.
90.	Tarpa		1								1	PÁRDUCZ 1969, 81-88.
91.	Tápiószéle, Szumrak	230	28	183		13		1			455	PÁRDUCZ 1966, 35-91.
92.	Tiszabercel, Pálincás-part		1								1	KEMENCZEI 1983, 53.Abb.1-2.
93.	Tiszaeszlár-Szölőhalom			1							1	KEMENCZEI 1983, 53. Abb. 1-2.
94.	Tiszaeszlár-Fáy-kert		1								1	LESZIH 1939, 75.
95.	Tiszaújlak-Arcs-dűlő (Börtön)	2		4							6	SCHOLTZ 2012, 77-100.
96.	Tiszavasvári, Csárdapart	21	17	14		1		1			54	KEMENCZEI 2009, 152-157.
97.	Tiszavasvári, Dózsa telep	14	15	24		1			7		61	KEMENCZEI 2009, 142-152.
98.	Tiszavasvári, Rókahely-dűlő	2		2							4	https://archeodatabase.him.hu/hu/node/45449
99.	Timár-Aranyos part	1									1	KEMENCZEI 1984b, 35. Abb. 1, 1.
100.	Tóthkomlós-Százézer mező	1									1	OLASZ 1960, 114-115.
101.	Törökszentmiklós-Surján	48	13	17					4		82	CSALOG-KISFALUDI 1985, 307-344.
102.	Újfehértó-Meskepusztá		4								4	KEMENCZEI 2009, 158.
103.	Vámsomlókő, Istvánmező	24	4	20				4	4		56	KEMENCZEI 2009, 176.
104.	Vécse 4. lh.			1							1	PATAY 2004, 301.
105.	Vécse 23. lh.	2									2	https://archeodatabase.him.hu/hu/node/66874
106.	Veregyeháza, Szent Imre útca	2									2	MRT 9 (1993) 563-564.
											3178	
	106 lh.	1492	457	917	13	80	2	35	176	6	3178	

5. táblázat: A Vekerzug-kultúra temetkezései összegyűjtve rítusok szerint

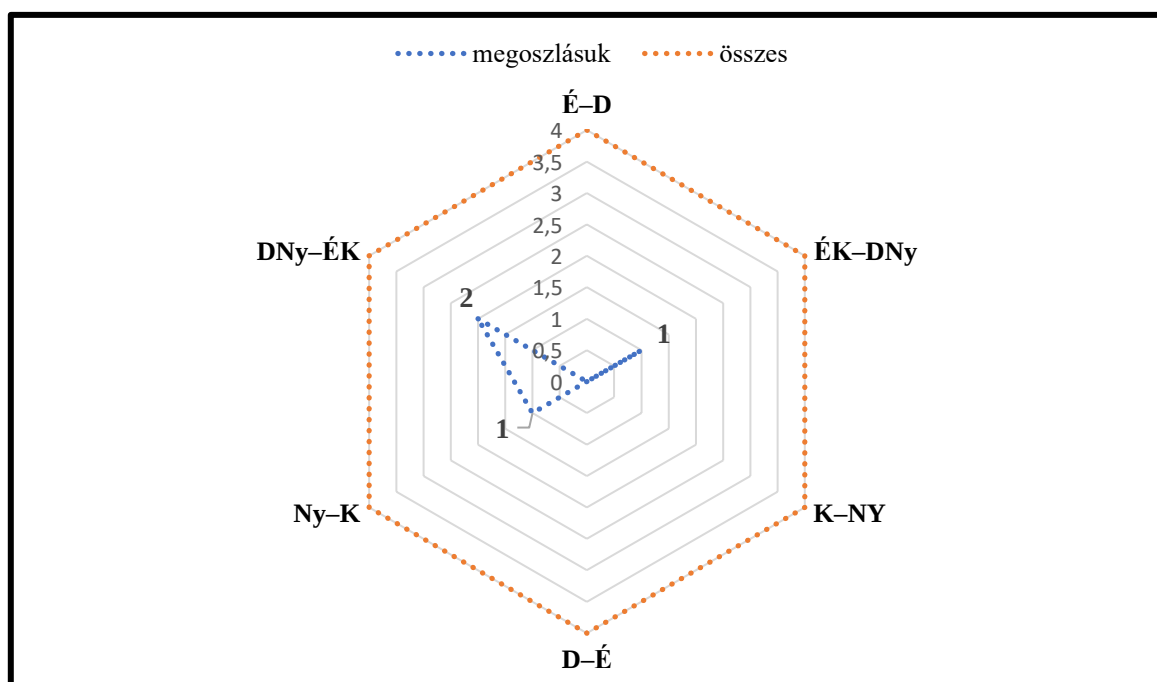
Grafikonok

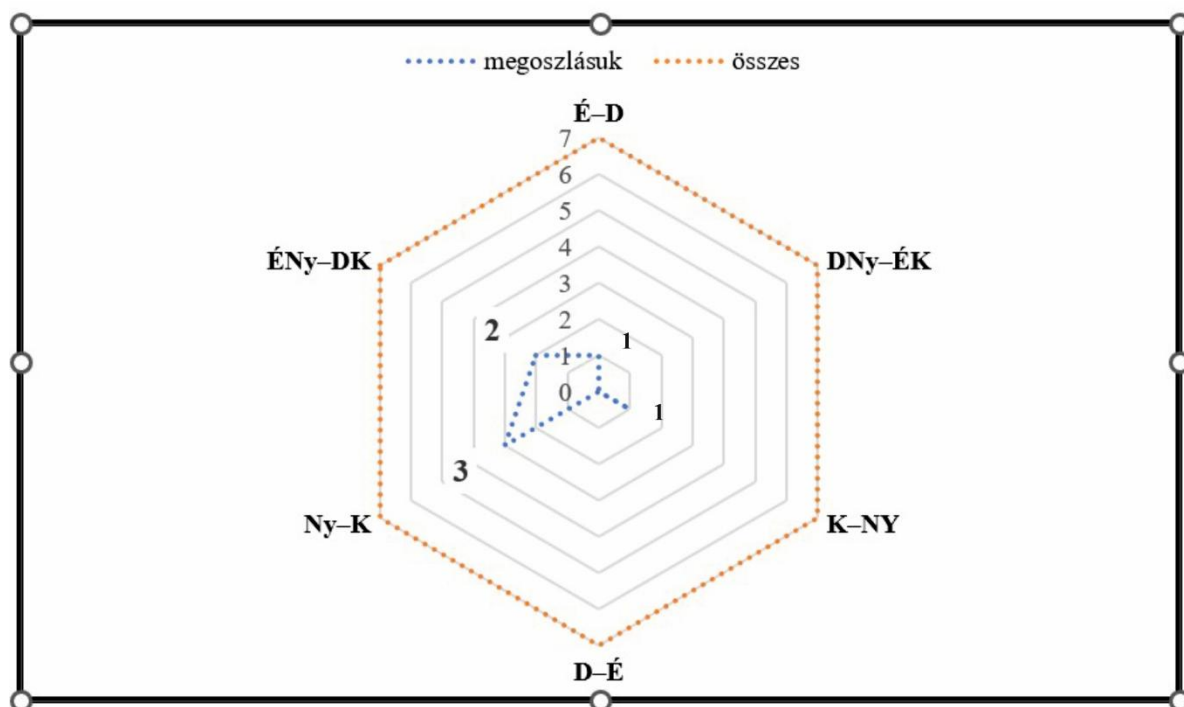
1. grafikon: A Vekerzug-kultúra sírépítményes temetkezéseinek rítus megoszlása
(100%=11 darab)

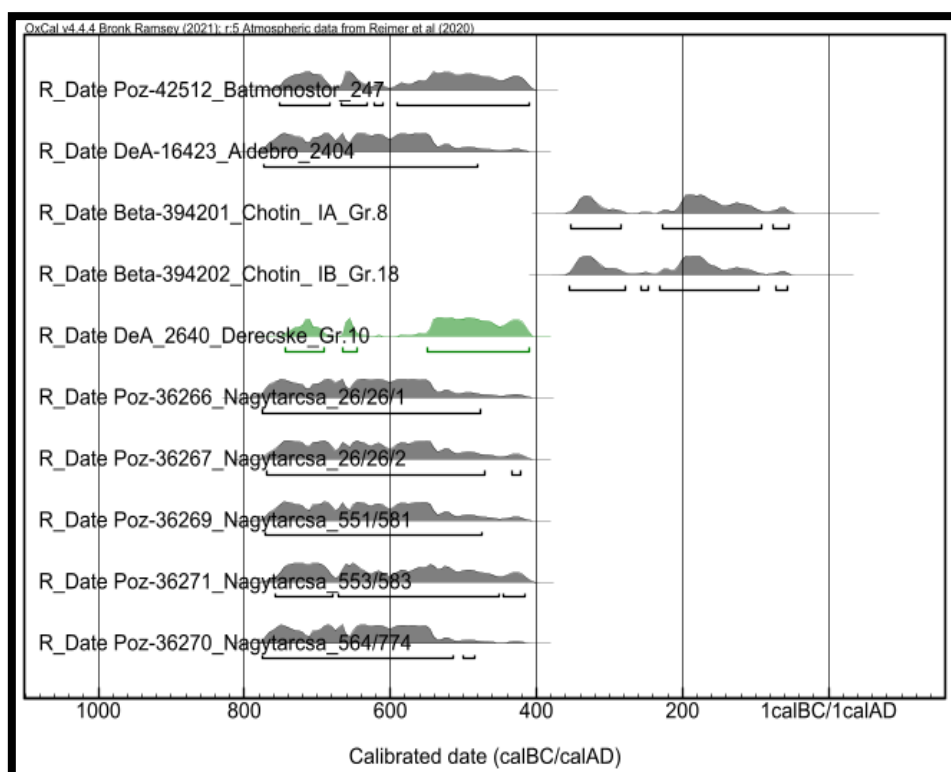
2. grafikon: A Vekerzug-kultúra sírépítményes temetkezéseibe temetett egyének nemek szerinti adatai
(100%=11 darab)

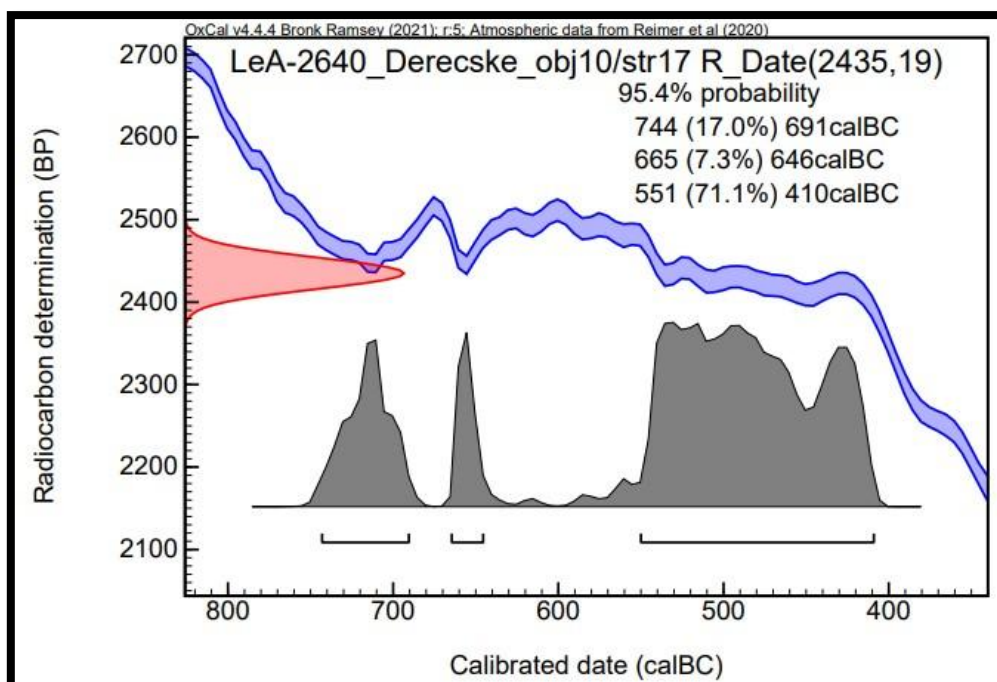
3. grafikon: A Vekerzug-kultúra sírépítményes temetkezéseinek megoszlása (tájolás: elhunyt alapján)
(100%=4)

4. grafikon: A Vekerzug-kultúra sírépítményes temetkezéseinek megoszlása (tájolás: sírgödör alapján)
(100%=7)

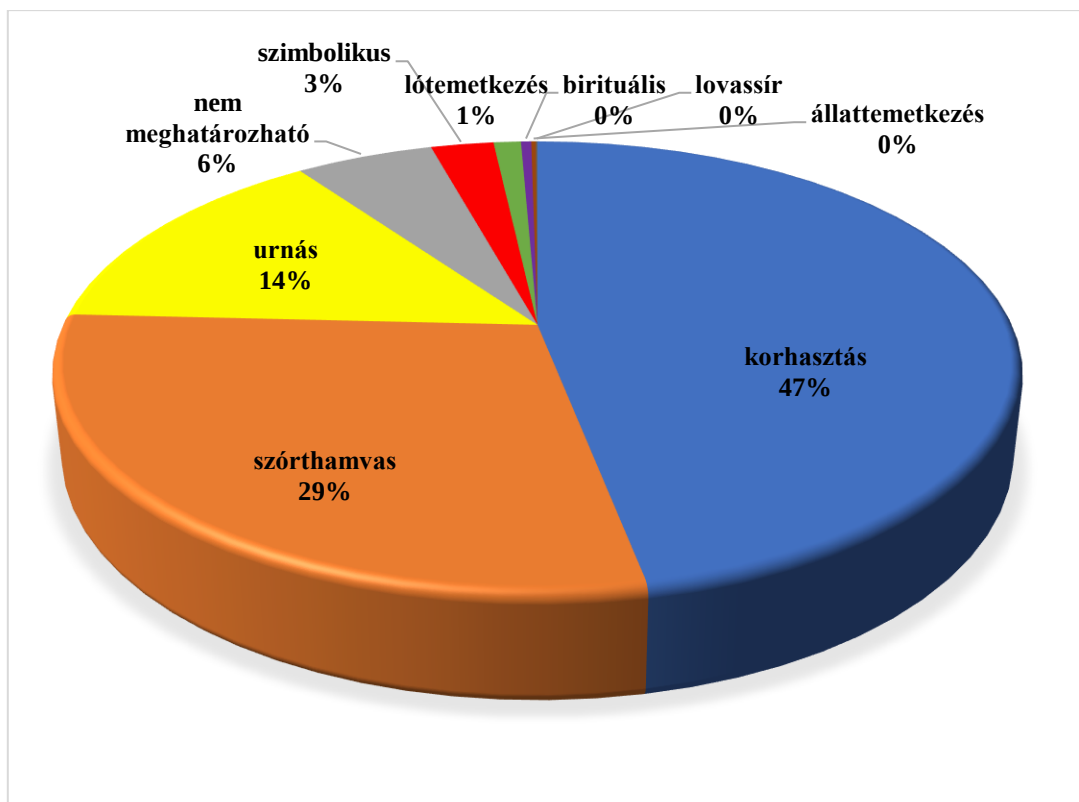
5. grafikon: Radiokarbon adatok a Vekerzug-kultúra lelőhelyeiről⁹⁵

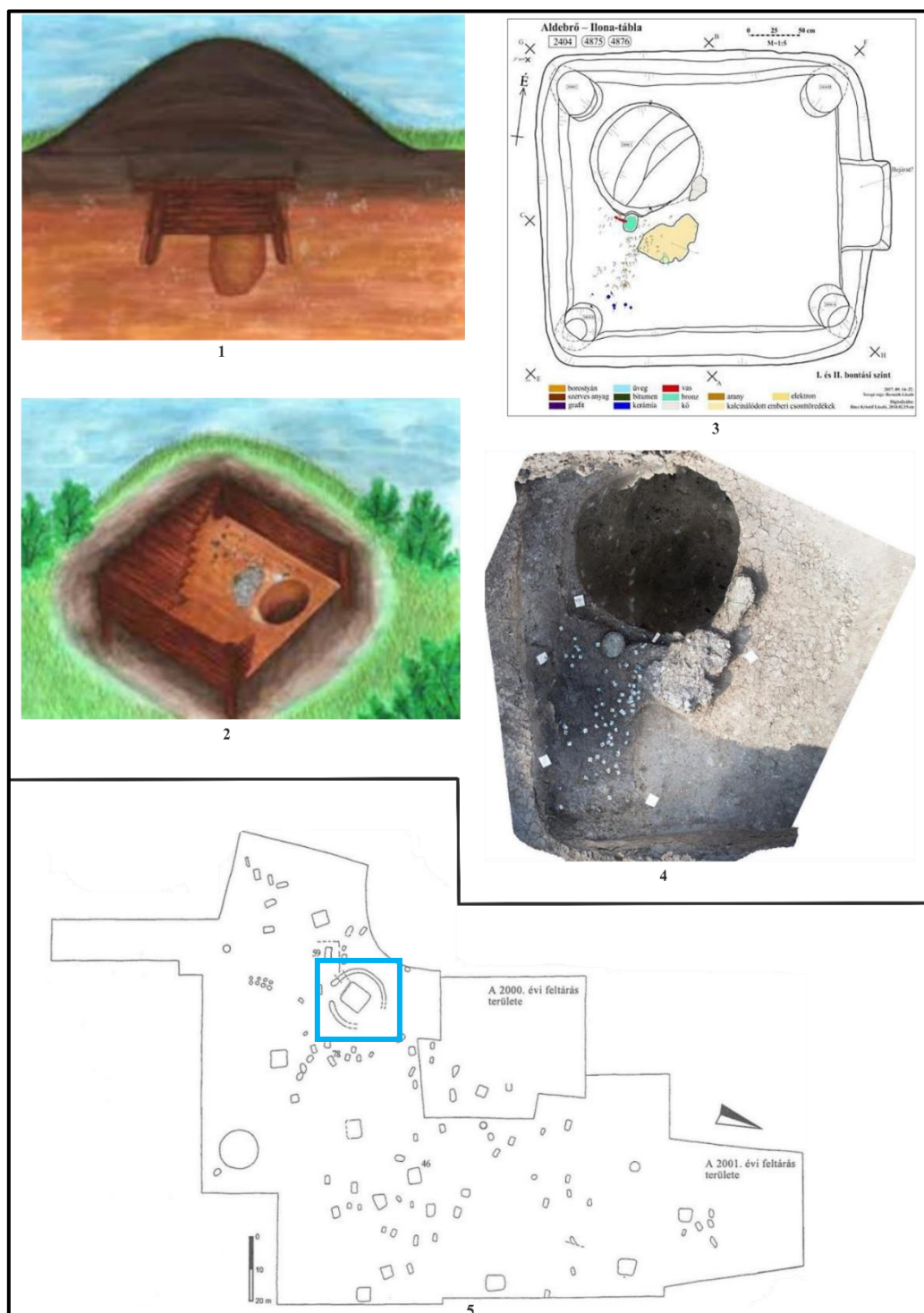
6. grafikon: Derecske- Meggyes-szik-kelet 10. sírjának radiokarbon adatai (mérés: Szigeti Anna–Major István–Molnár Mihály HUN–REN–ATOMKI)⁹⁶

⁹⁵ CZIFRA ET AL. 2017, 241–298.; GUTAY–RÁCZ 2019, 105.; GYUCHA ET AL. 2015, 189.; KMEŤOVÁ–BARTA 2018.

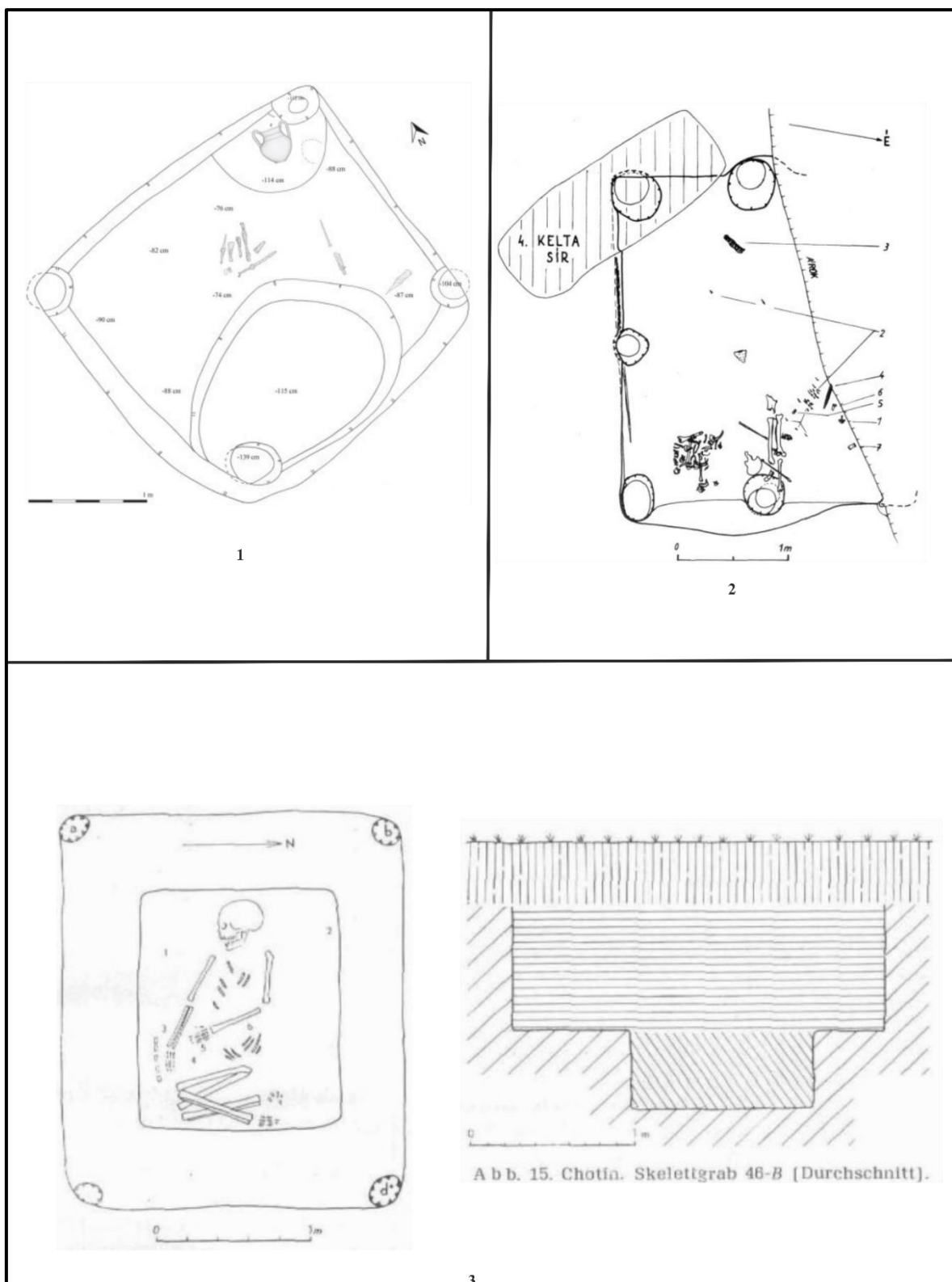
⁹⁶ MAJOR ET AL. 2019, 1551–1561.

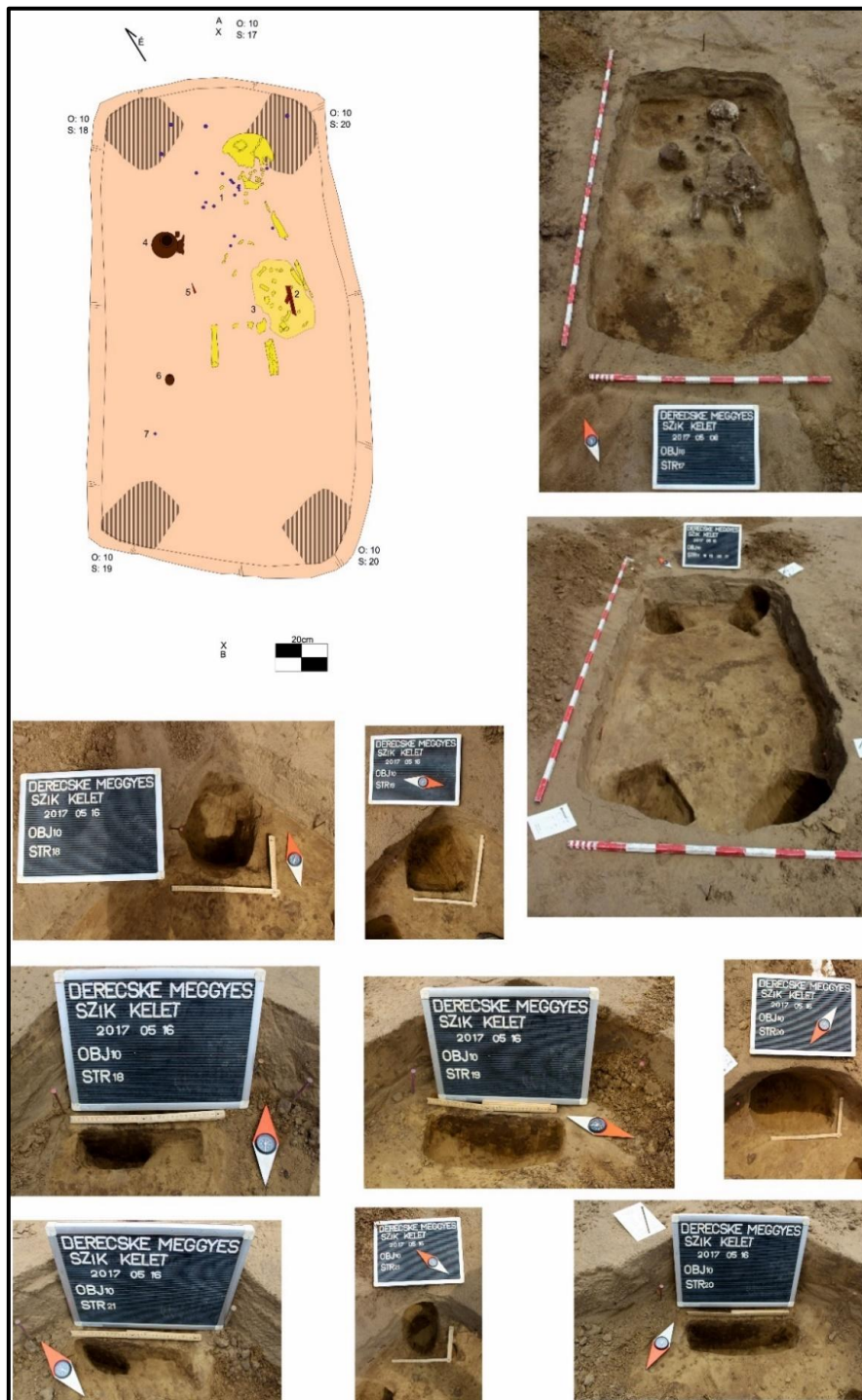
7. grafikon: A Vekezug-kultúra temetkezéseinek rítusok szerinti megoszlása
 (az 5. tábla alapján készítette a szerző)
 (3178= 100%)

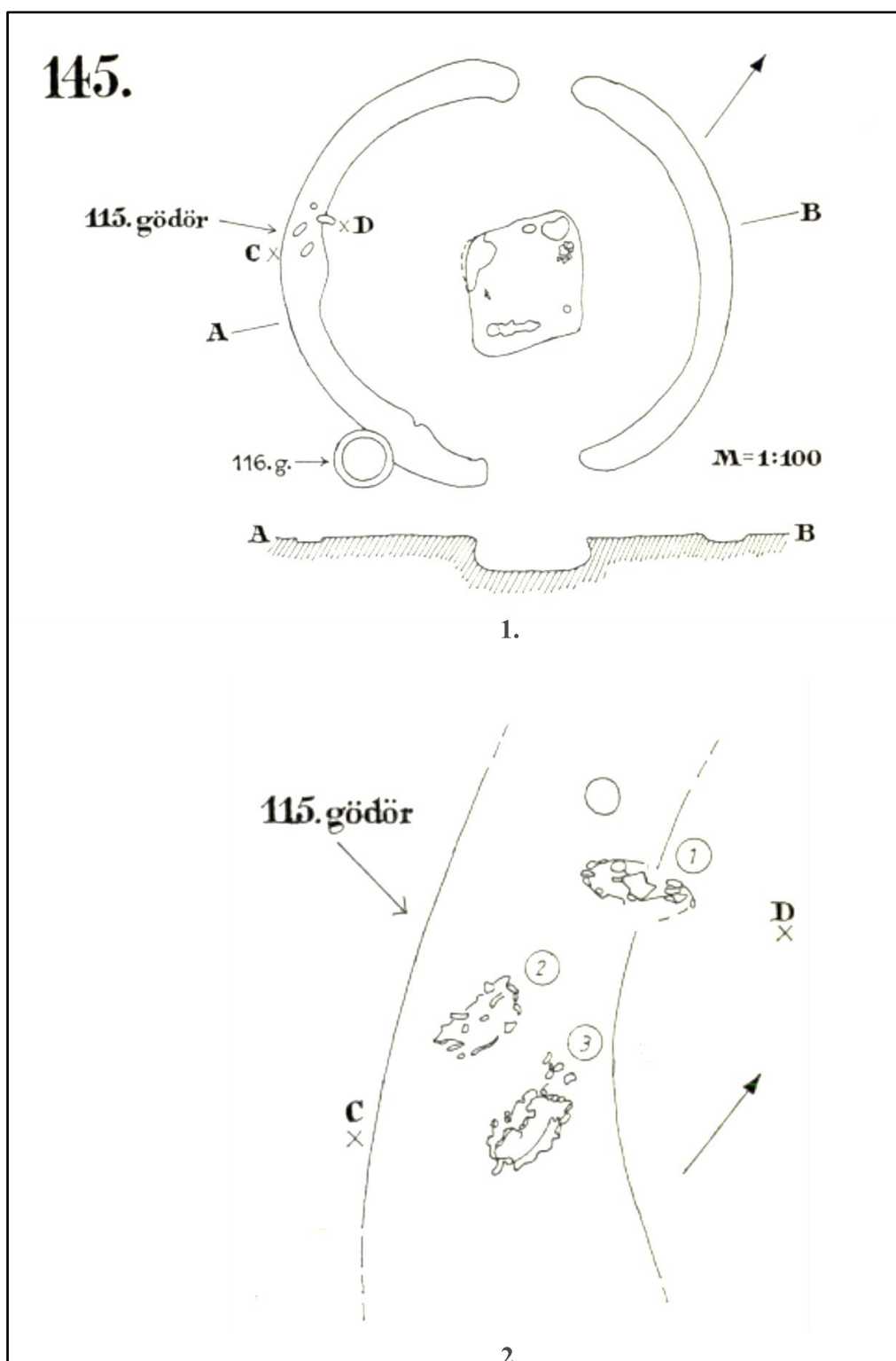
1. Tábla: 1–4: Aldebrő-Ilona-tábla; 5: Algyő 100. sír
(BENDE 2001, 70. 1. kép; GUTAY-RÁCZ 2019, 95. 2. kép, 97. 4–5. kép)

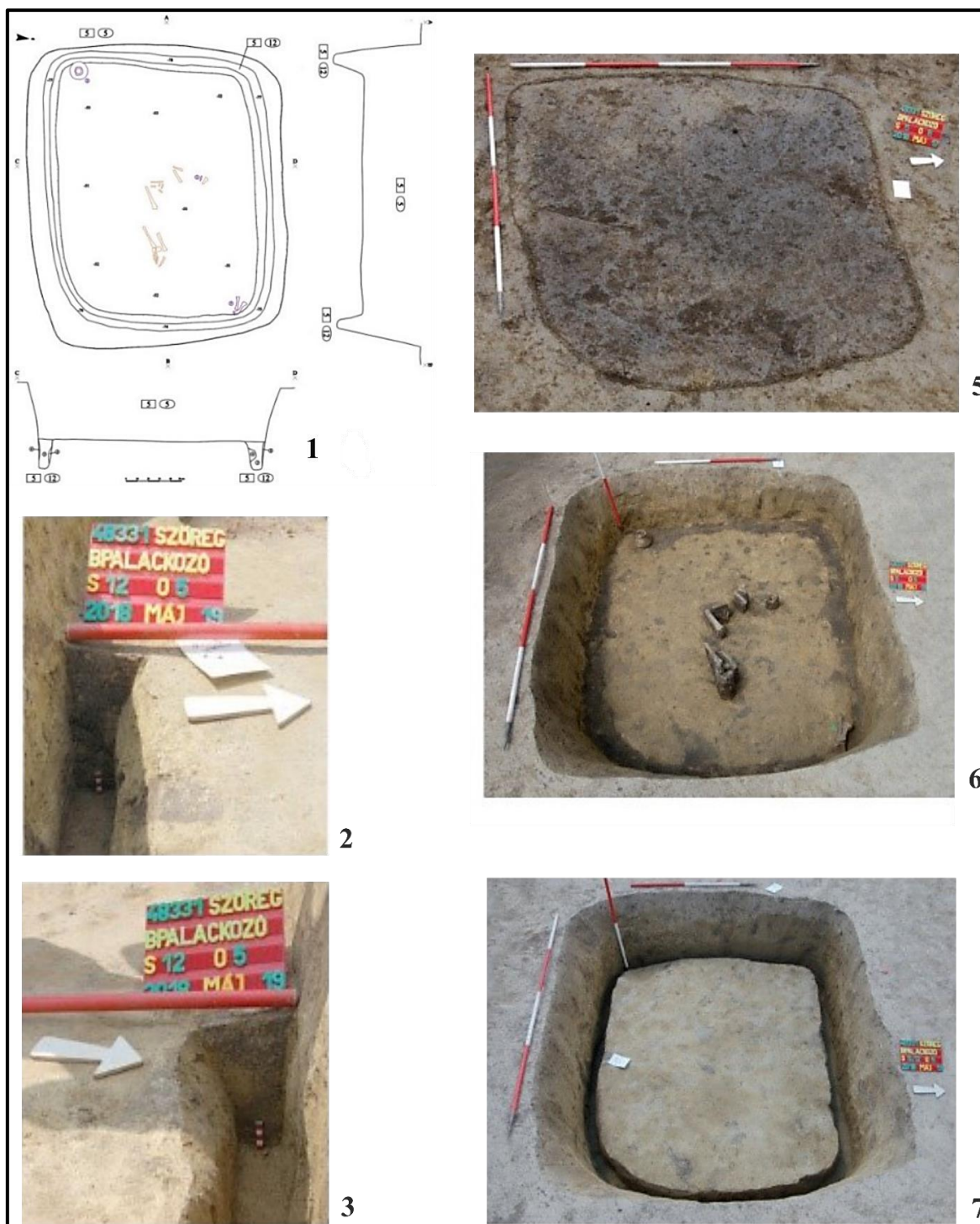
2. Tábla: 1-Bátmonostor-Szurdok; 2-Cegléd-Hordógyár; 3-Chotín IB 46. sír
(DUŠEK 1966, 17. Abb. 14–15.; DINNYÉS 1982, 67. 5. kép; GYUCHA ET AL. 2015, 180. Fig. 1. 2.)

3. Tábla: Derecske-Meggyes-szik-Kelet 1. sír

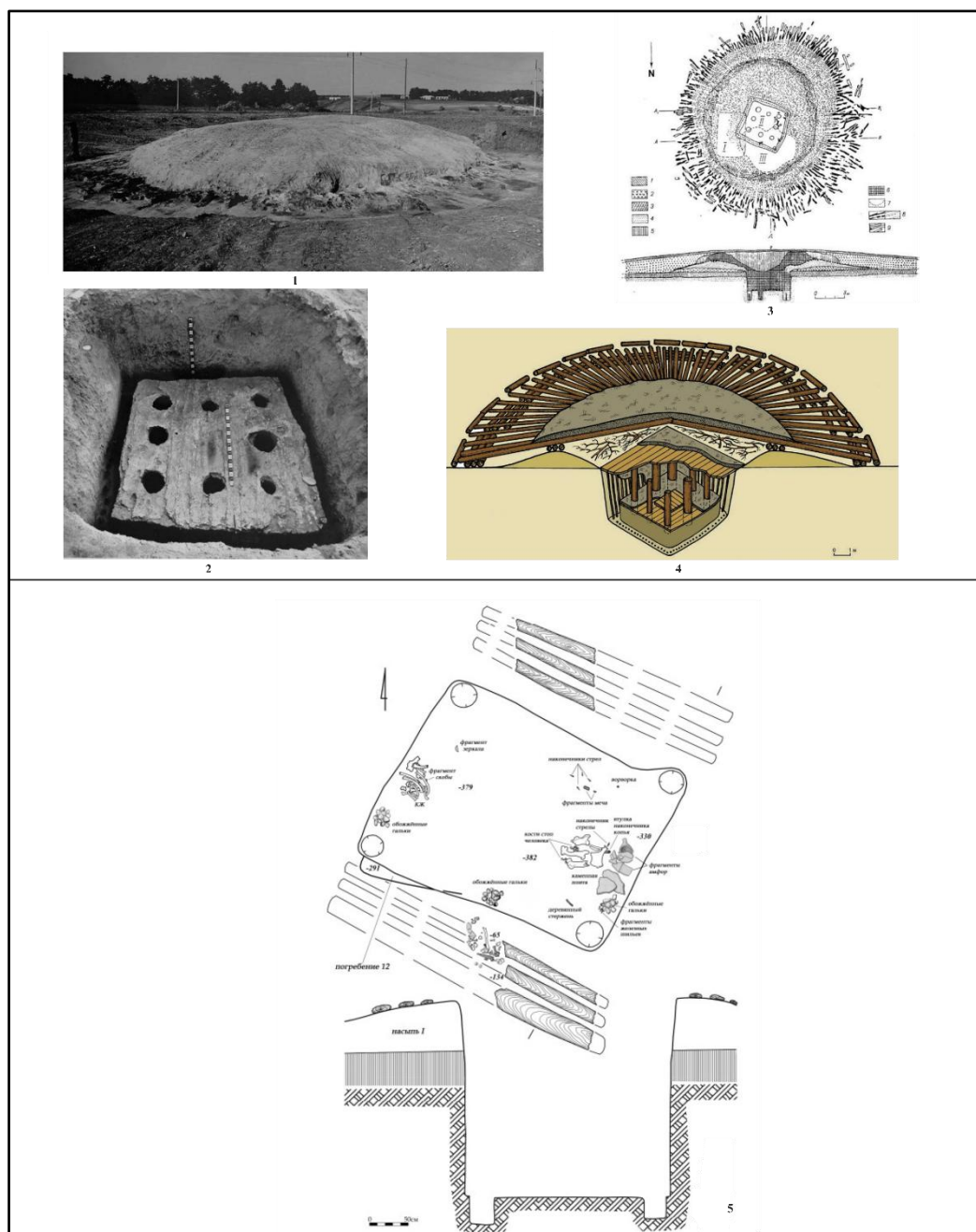
5. Tábla: 1–2: Sándorfalva-Eperjes 145. sír
(GALÁNTA 1987, 190. 14. Tábla)

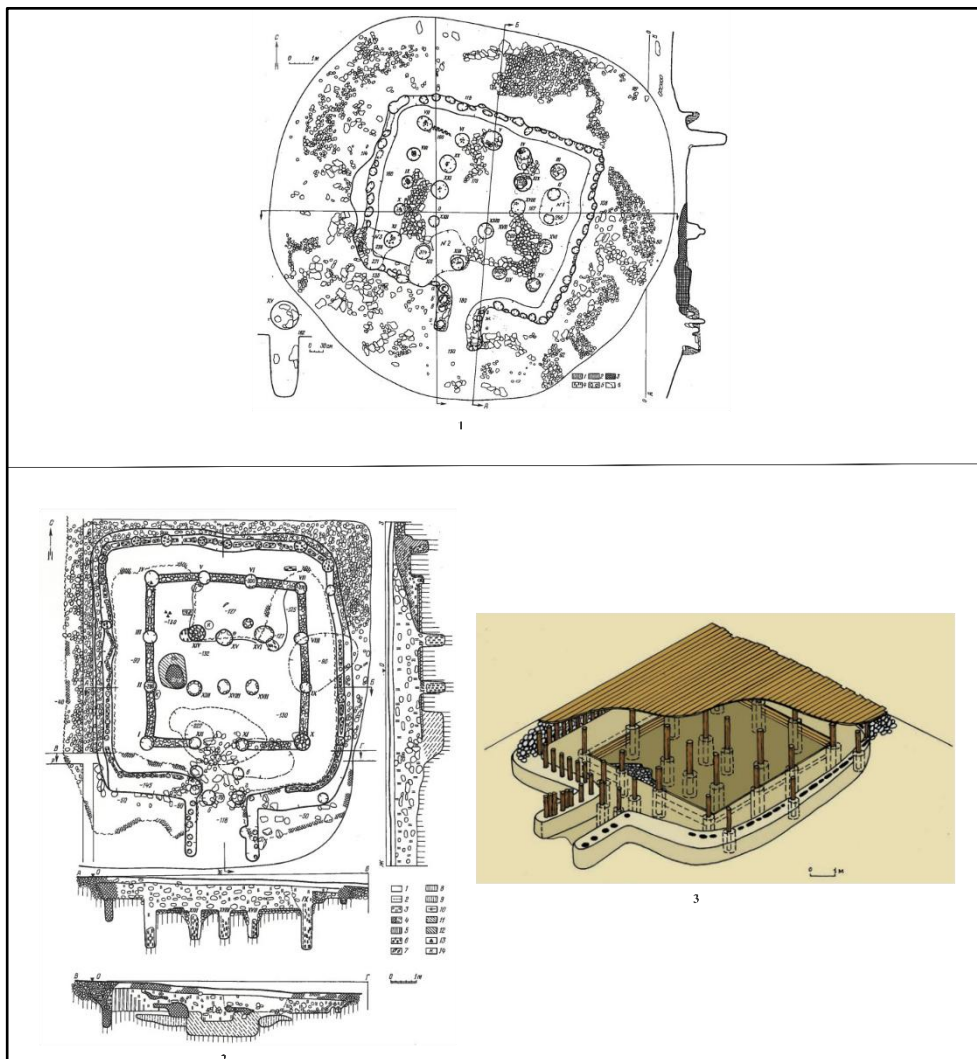
6. Tábla: 1–7: Szőreg-Borpalackozó 5. sír
(KERESZTES ET. AL. 2021, 91. 12. Tábla)

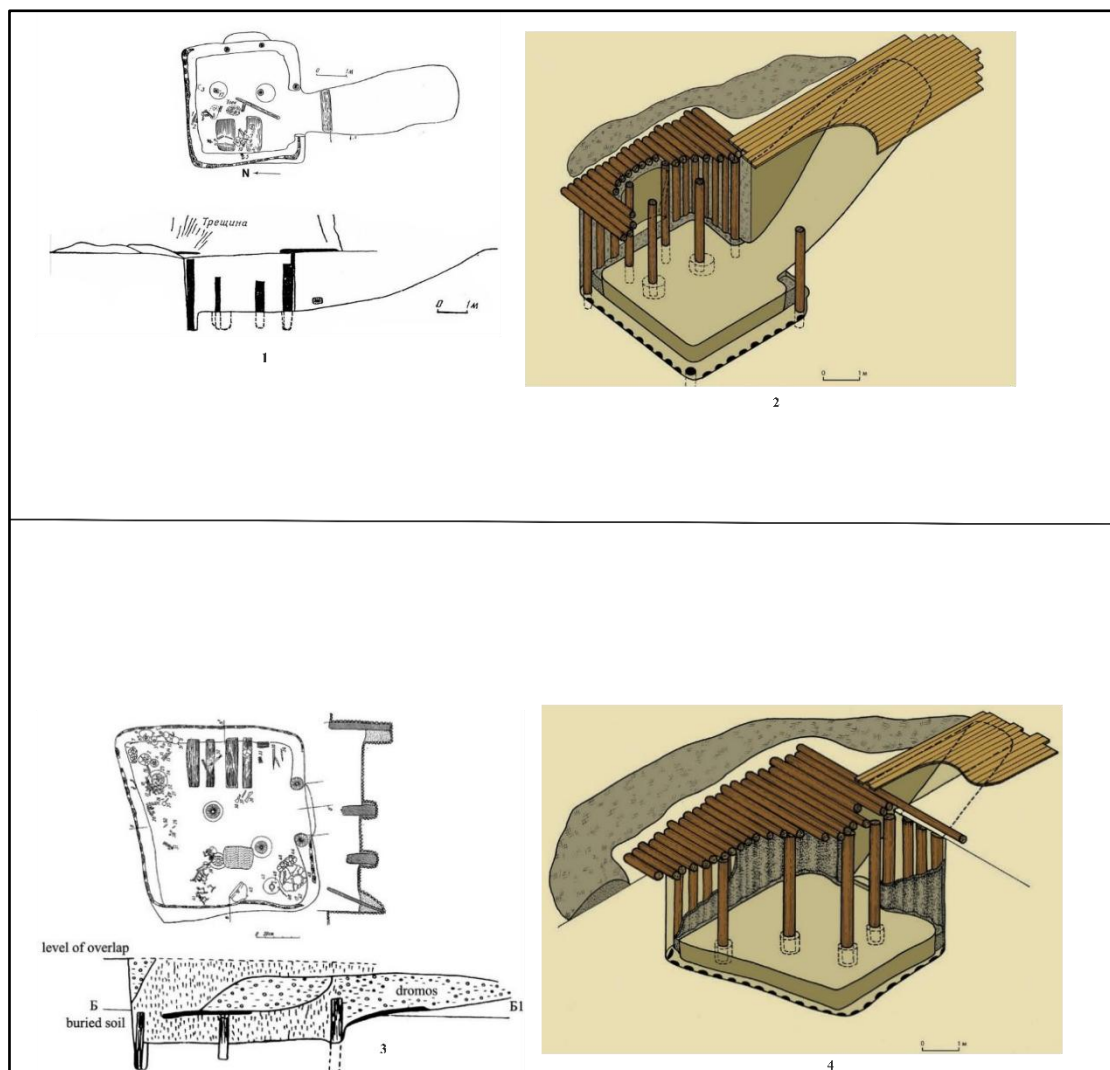
7. Tábla: 1–6: Szőreg-Borpalackozó 15. sír
(KERESZTES ET. AL. 2021, 92. 13. Tábla)

8. Tábla: 1–4: Cservona mogila 2. sír; 5: Glinoje 16. kurgán központi sírja (DARAGAN 2020, 45–47. Fig. 6–10.)

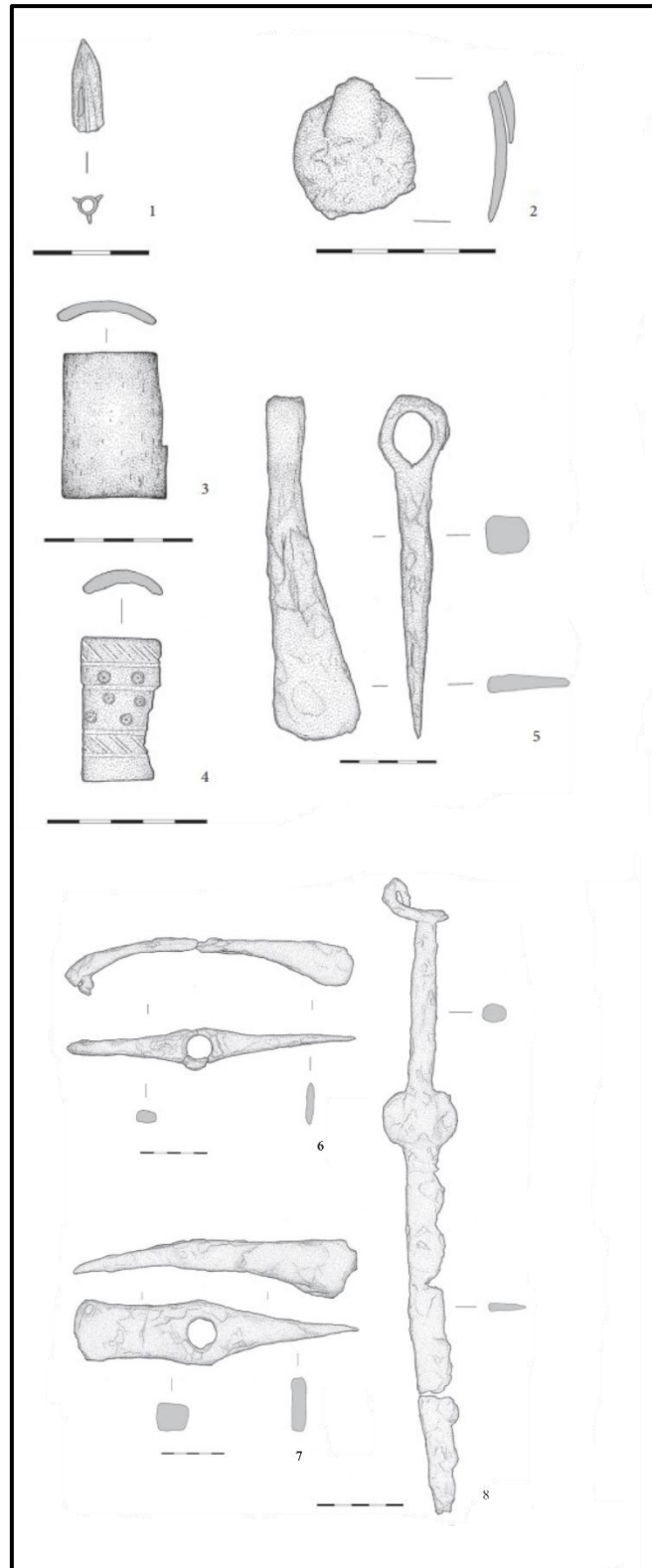
9. Tábla: 1: Perebikovci 1. kurgán; 2–3: Perecikovci 2. kurgán
(SMIRNOVA 1979, 37–41.; 38–39. 1–3. kép; 40. 4. kép;
DARAGAN 2020, 50–51. Fig. 15–16.)

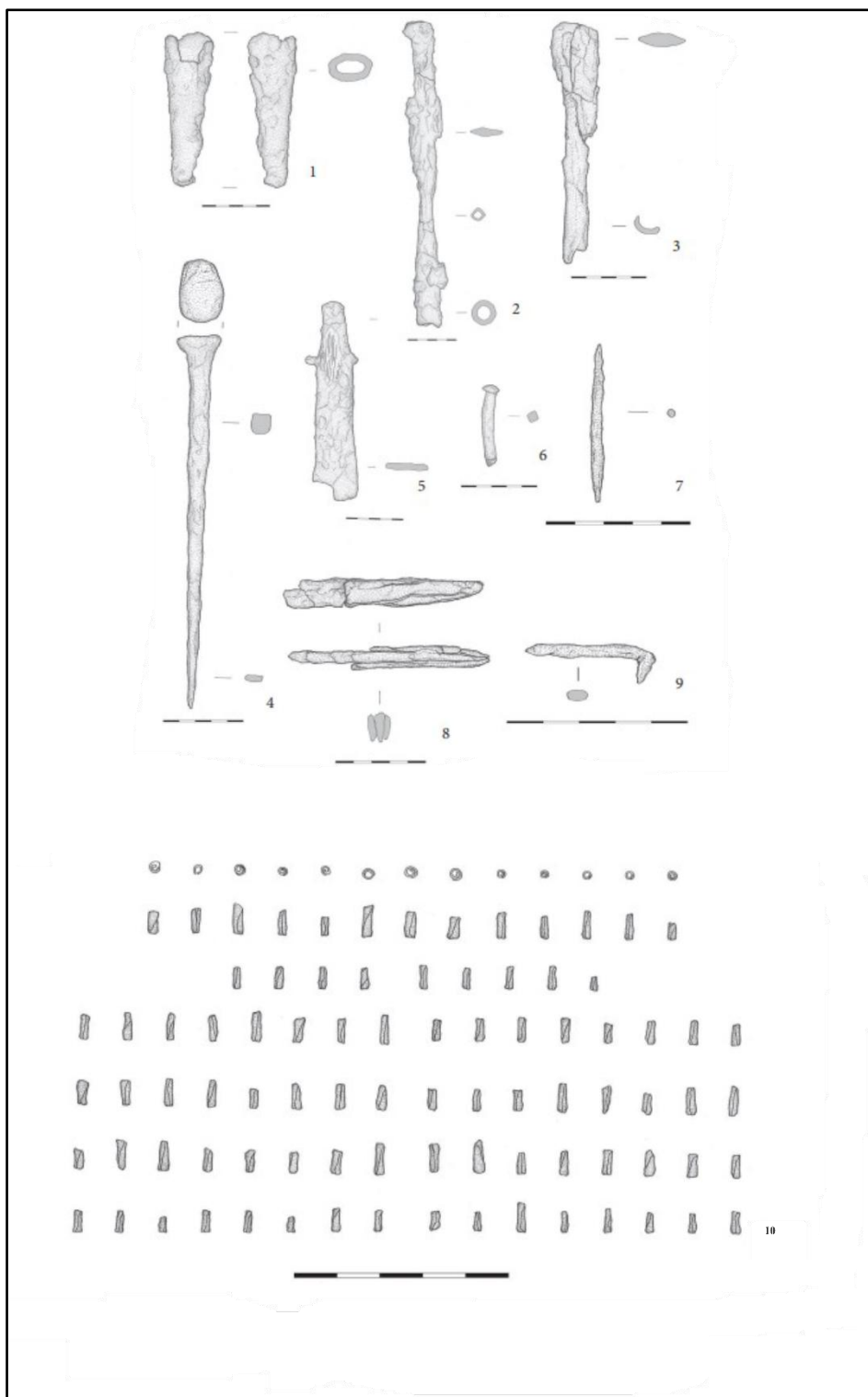
10. Tábla: 1–2: Repjakhovataja 1. kurgán; 2–3: Repjakhovataja 2. kurgán
(DARAGAN 2020, 42. Fig. 2–3., 43. Fig. 4–5.)

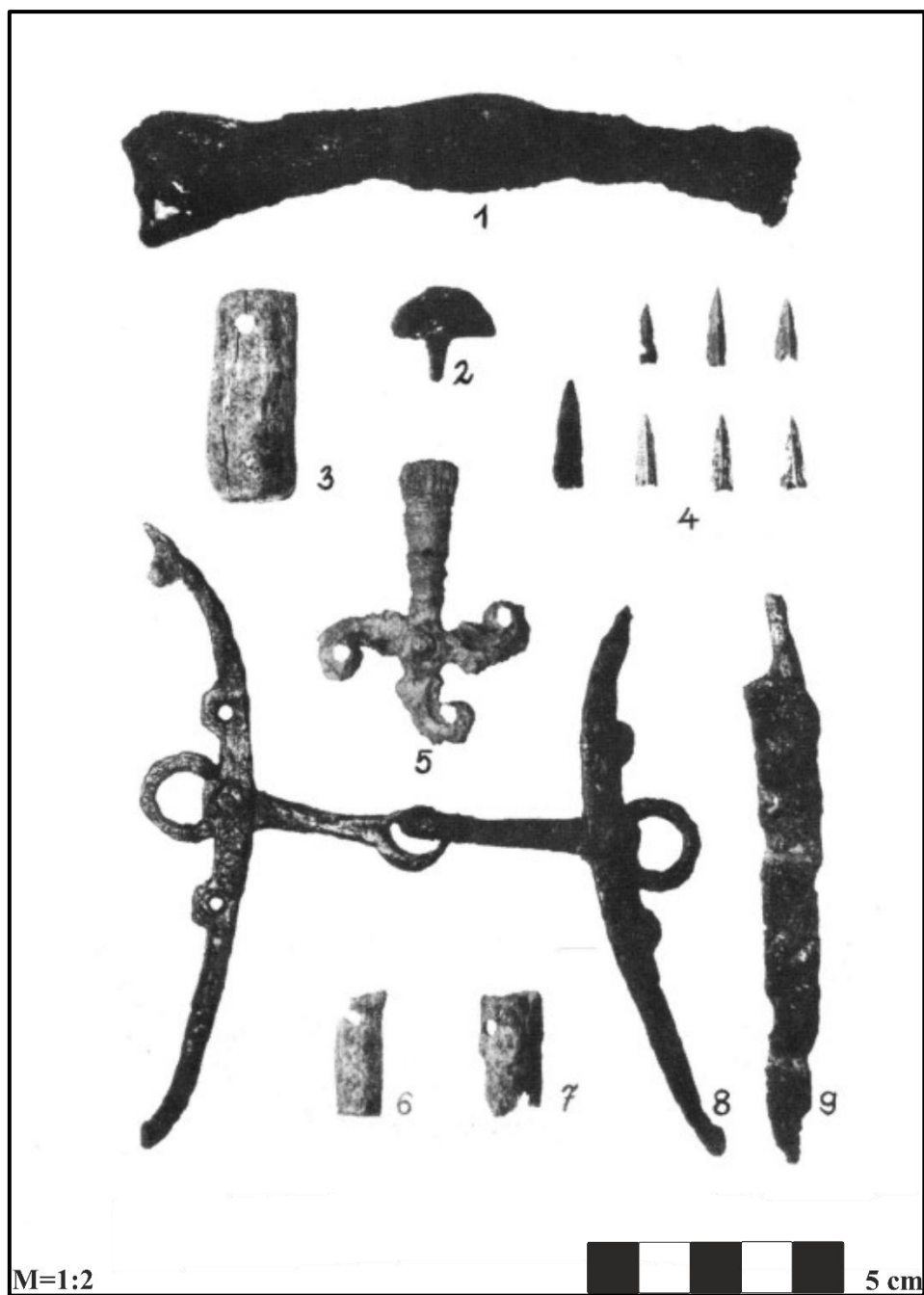
11. Tábla: 1–6: Aldebrő-Ilona-tábla leletek
 (GUTAY–RÁCZ 2019, 98–99. 6–9. kép)

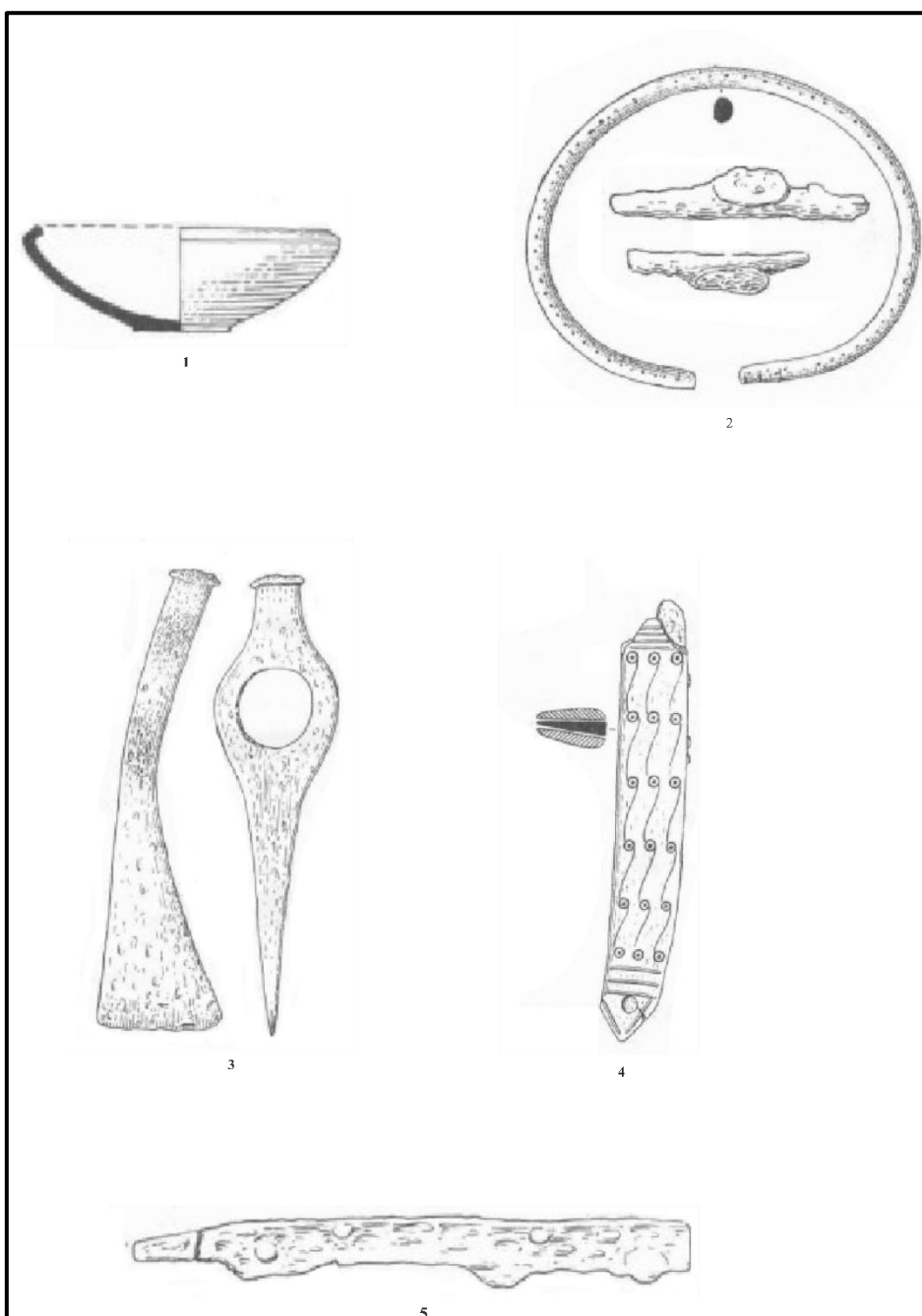
12. Tábla: 1–8: Bátoros-Szurdok leletei
(GYUCHA ET AL. 2015, 184. Fig. 3. 1–5. kép, 186. Fig 4. 1–3. kép)

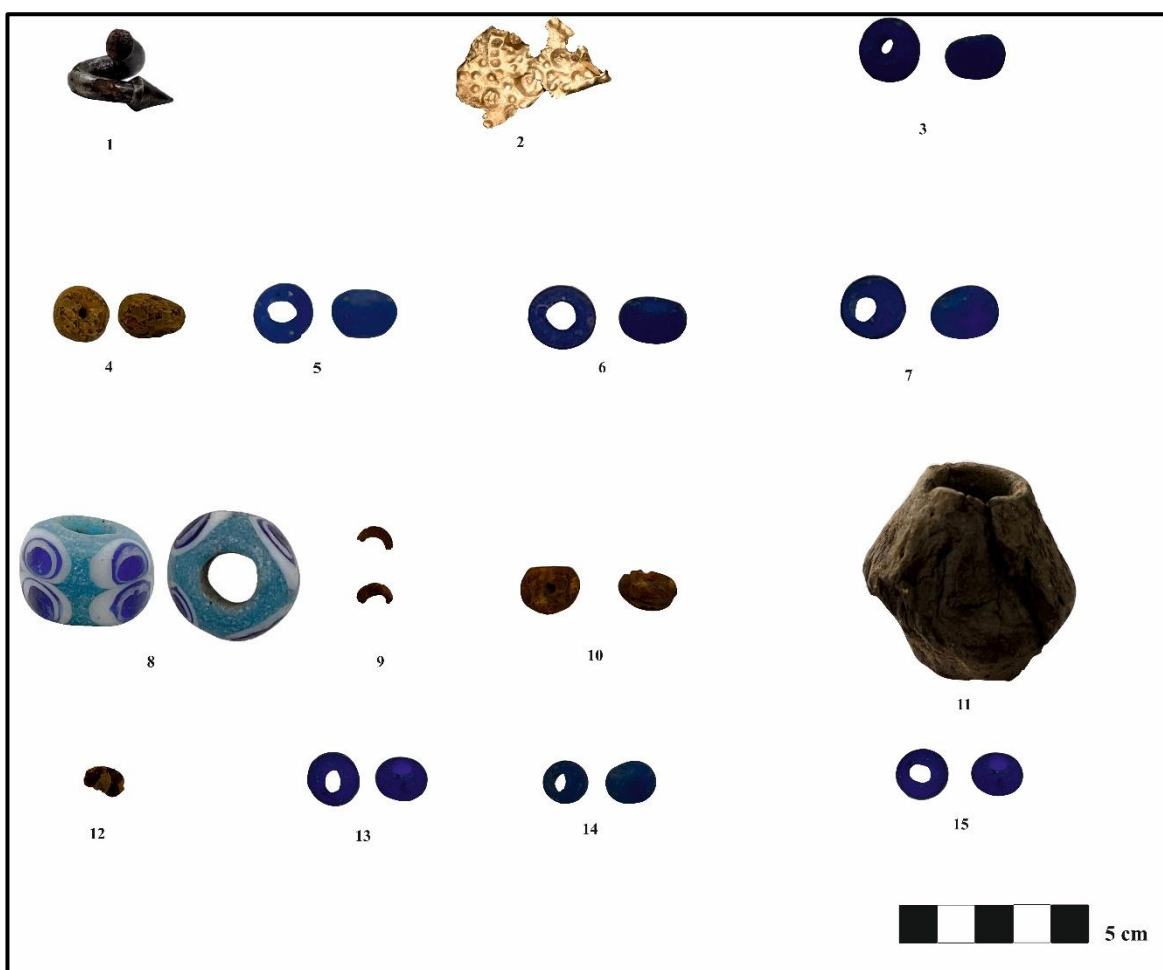
13.Tábla: 1–10: Bátmonostor-Szurdok leletei
(GYUCHA ET AL. 2015, 183. Fig. 2. 2., 188. Fig 5. 1–9.)

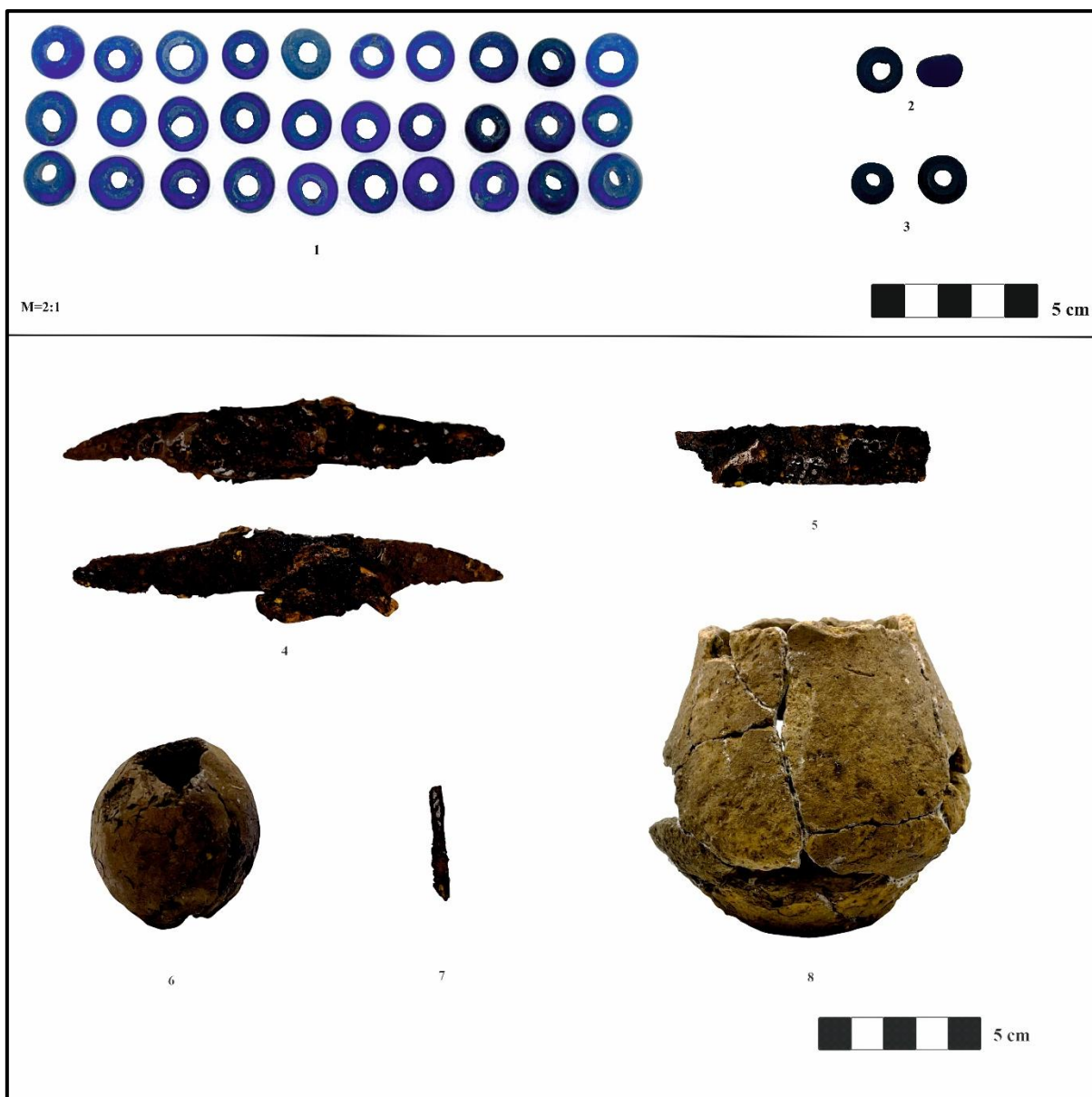
14. Tábla: 1–9: Cegléd-Hordógyár
(DINNYÉS 1982, 65. XIX. Tábla 1–9. kép)

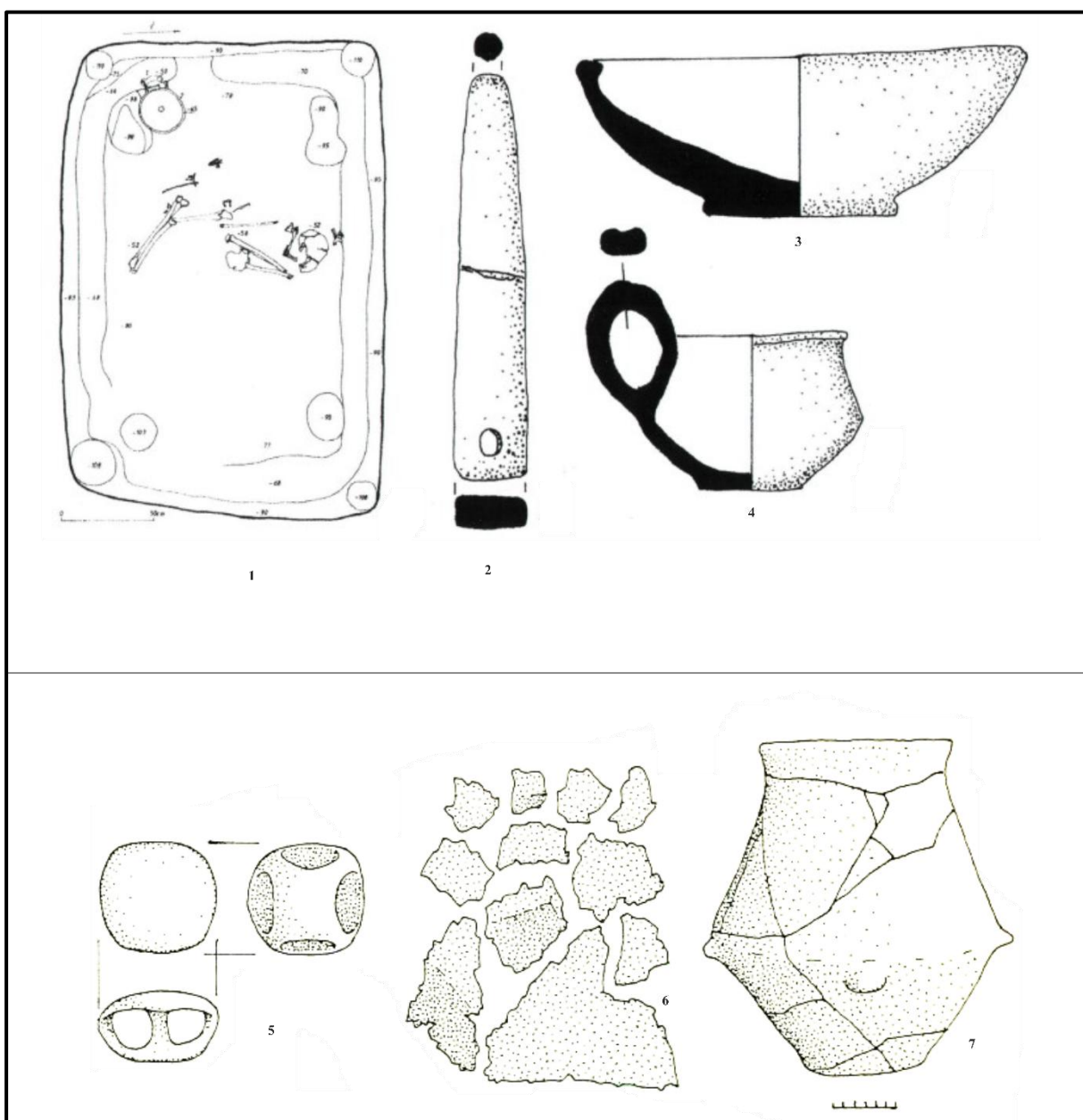
15. Tábla: 1–5: Chotín IB 46. sír
(DUŠEK 1966, 160. Taf. LIV. 14–19.)

16. Tábla: 1–15: Derecske-Meggyes-szik-Kelet 1. sír válogatott leletei
M= 2:1

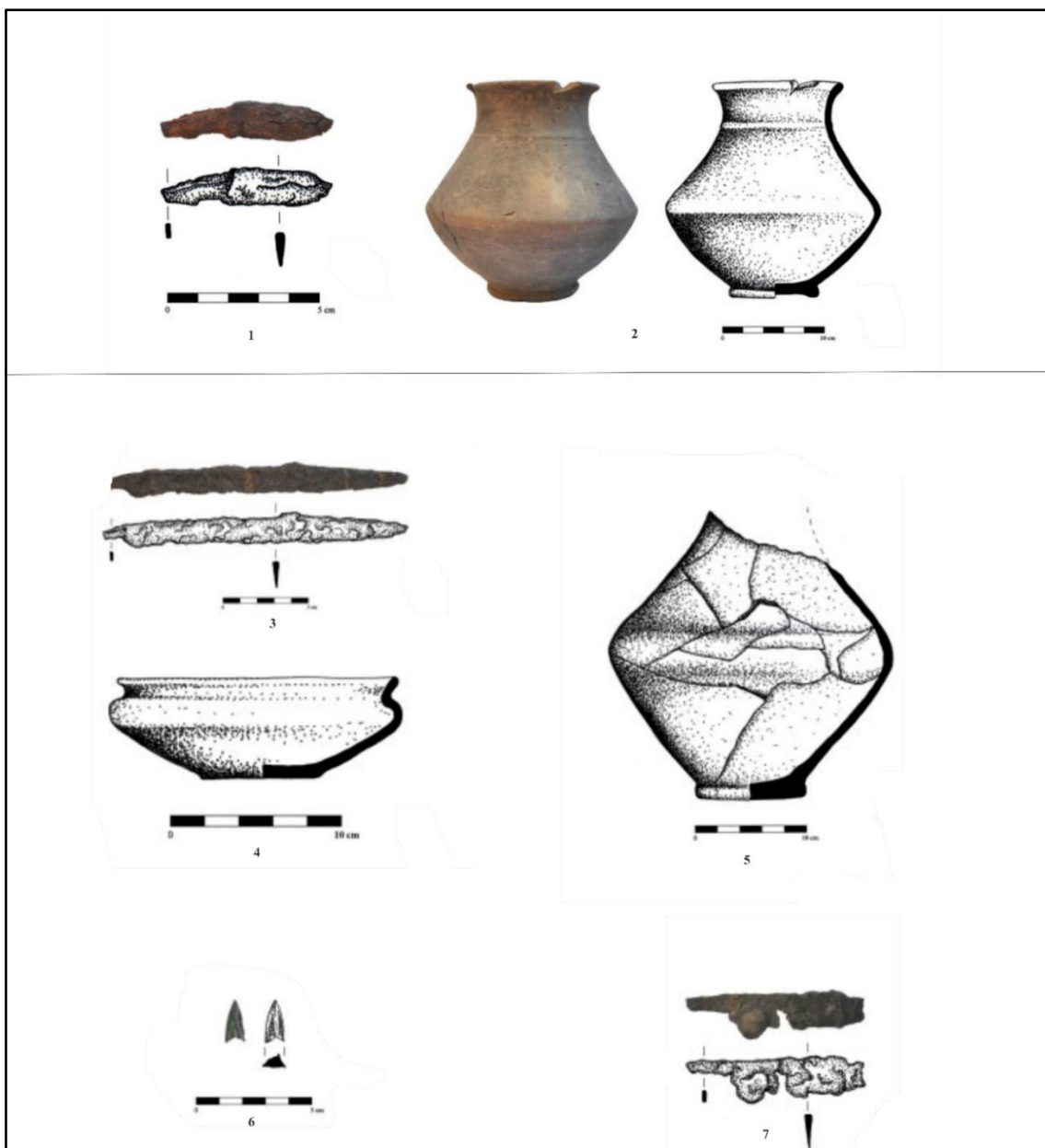

17. Tábla: 1–8: Derecske-Meggyes-szik-Kelet 10. sír leletei

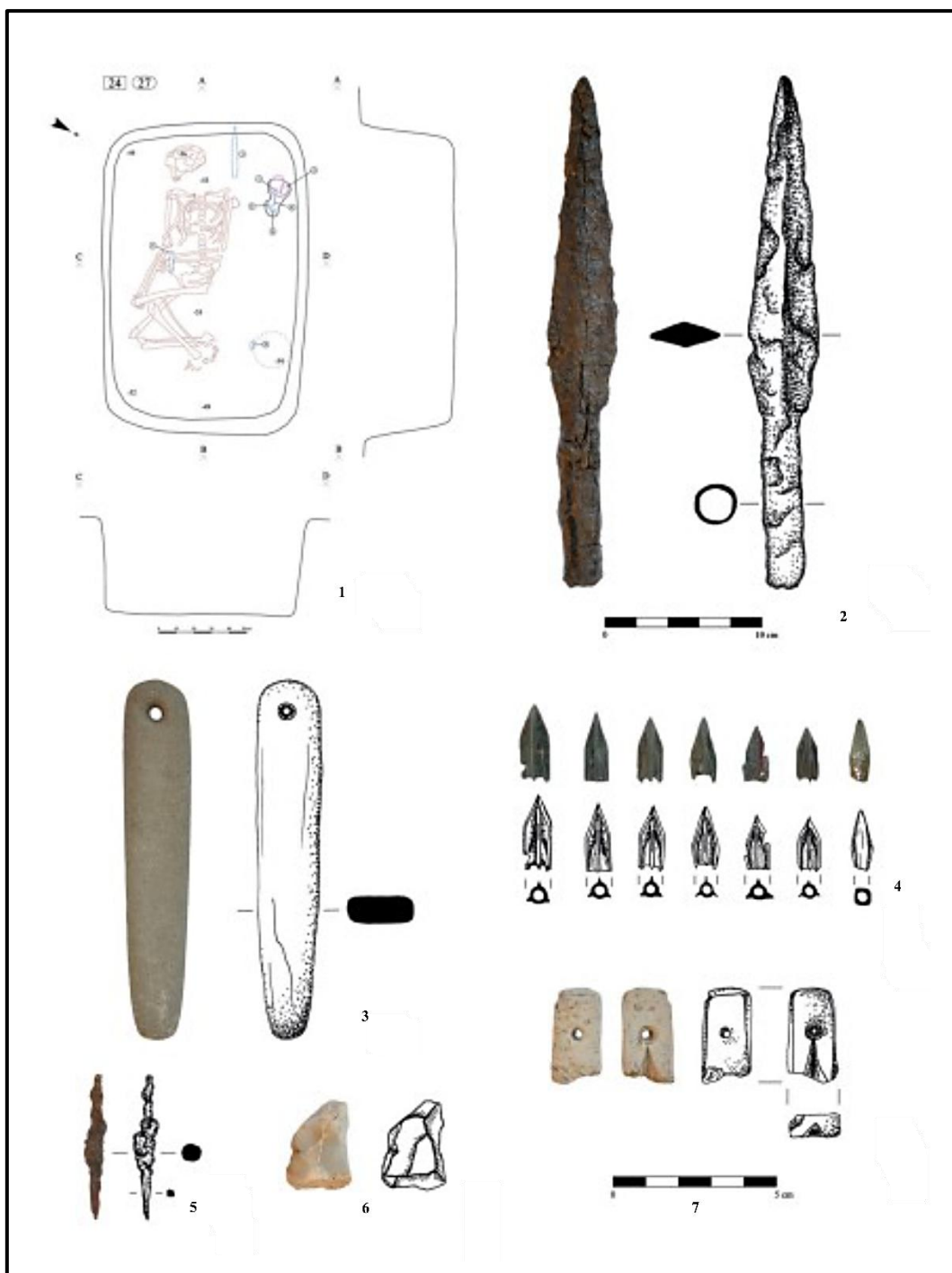

18. Tábla: 1–4: Nyáregyháza-Gulya-járás 1. sír leletei; 5–7: Sándorfalva-Eperjes 145. sír leletei

(GALÁNTA 1987, 29–30; 190–191. 13–14. Tábla,
KISFALUDY 2004, 185. V. Tábla: 1–3.)

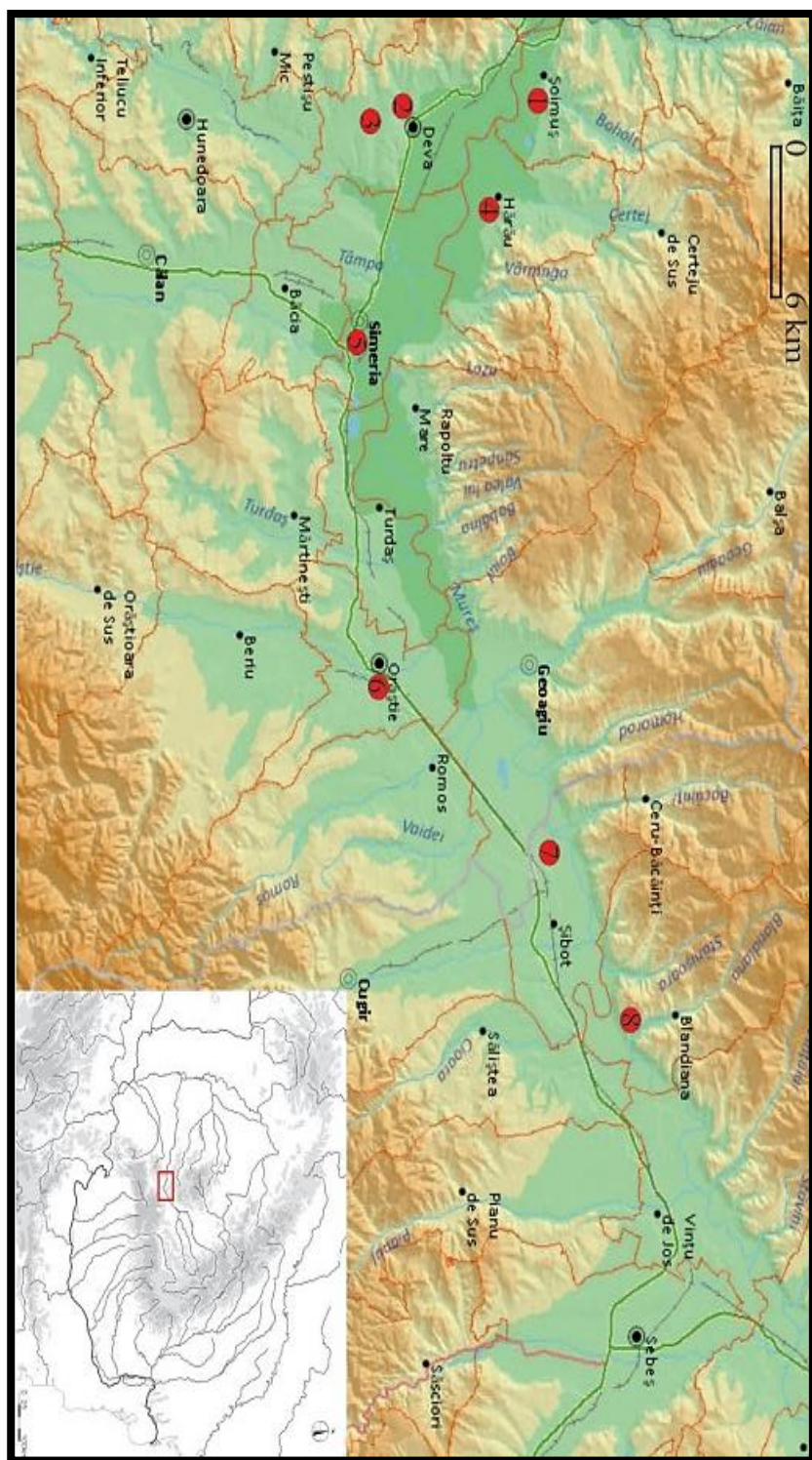
19. Tábla: 1–2: Szőreg-Borpalackozó 5. sír leletei; 3–7: Szőreg-Borpalackozó 15. sír leletei
(KERESZTES ET AL. 2021,84. 5. Tábla, 89. 10. Tábla, 92. 13. Tábla)

20. Tábla: 1: Szőreg-Borpalackozó 20. sírrajz; 2–7: a sír leletei
(KERESZTES ET. AL. 2021, 90. 11. Tábla)

21. Tábla: A keleti Hallstat kör sírépítményes temetkezései: 1- Süttő; 2-Százhalombatta; 3- Pécs-Jakabhely; 4- Vaskeresztes (FEKETE 1985, 33–78.; HOLPORT 1985, 25–62.; MARÁZ 1979, 78–94.; VADÁSZ 1983, 19–54.)

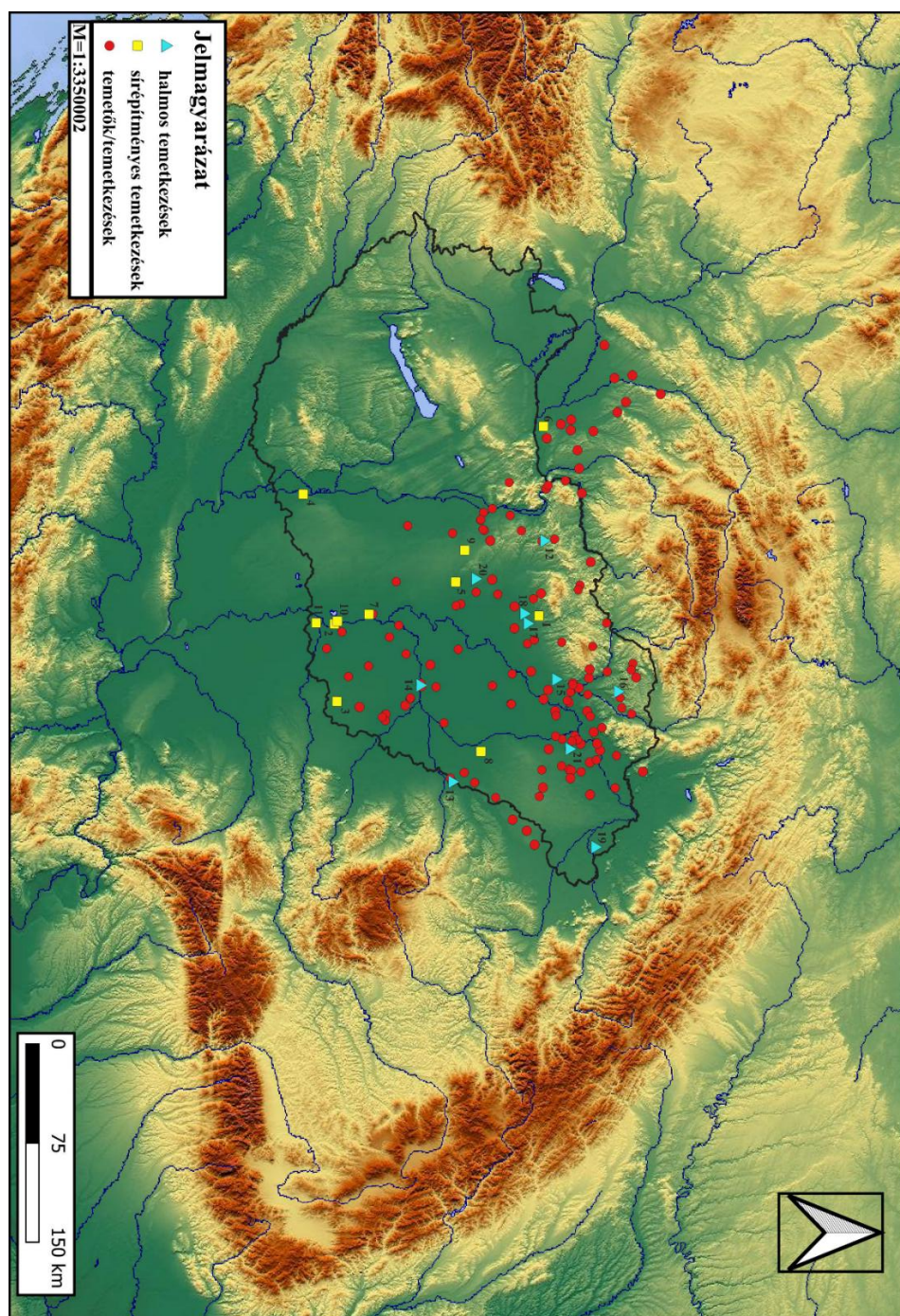
1. térkép: Az Erdély-csoport DK-i területéről ismert szkíta kori temetők:

1 – Șoimuș, 2 – Deva, 3 – Almașul Sec, 4 – Hărău, 5 – Simeria, 6 – Orăștie, 7 – Băcăinți, 8 – Blandiana

(CRISTESCU– BĂRBAT 2011, 309. Fig. 1.)

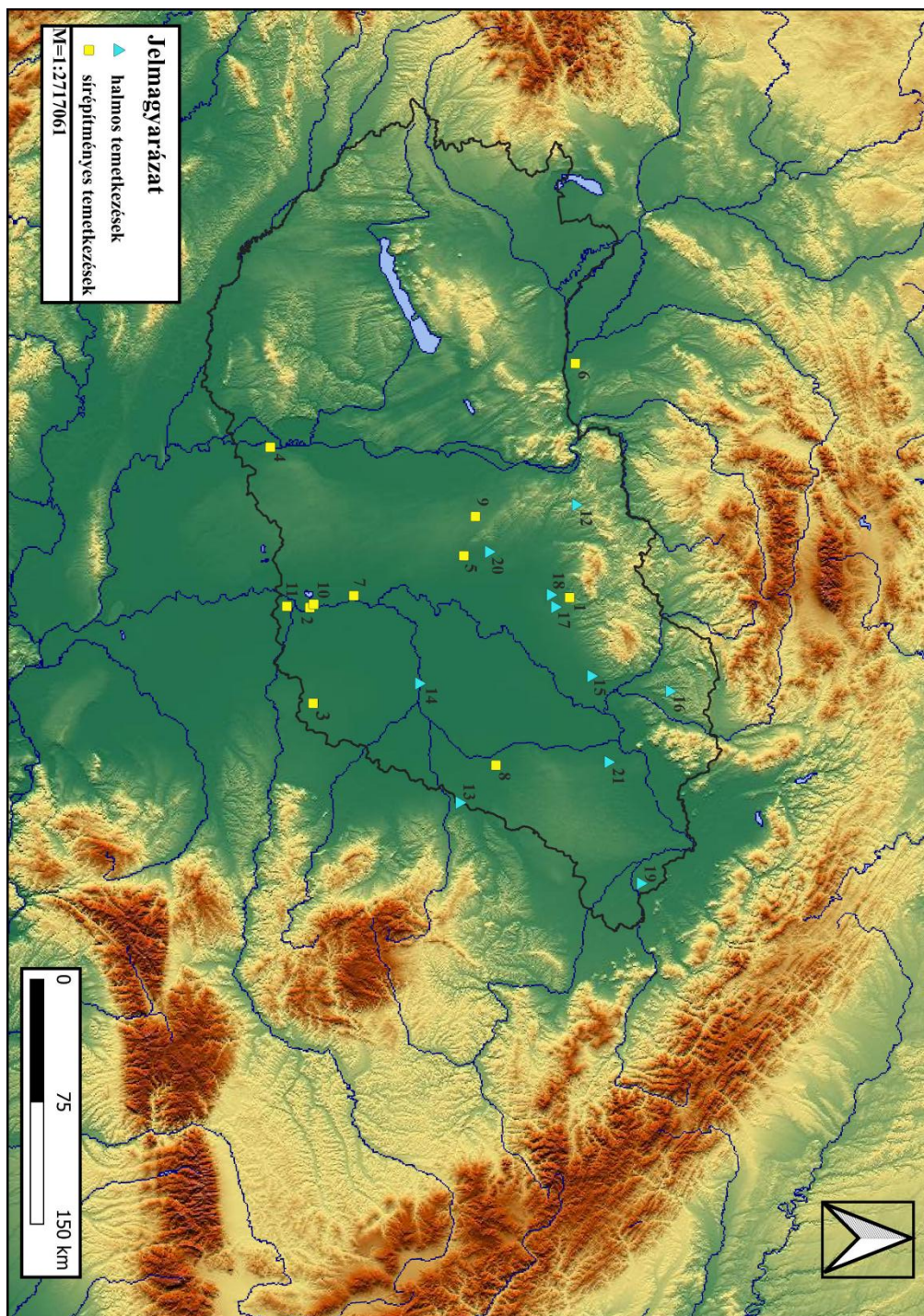
2. térkép: Derecske-Meggyes-szik-Kelet temetőtérkép
(kiemelve a sír építményes temetkezések)

3. térkép: A Vekerzug-kultúra temetkezései

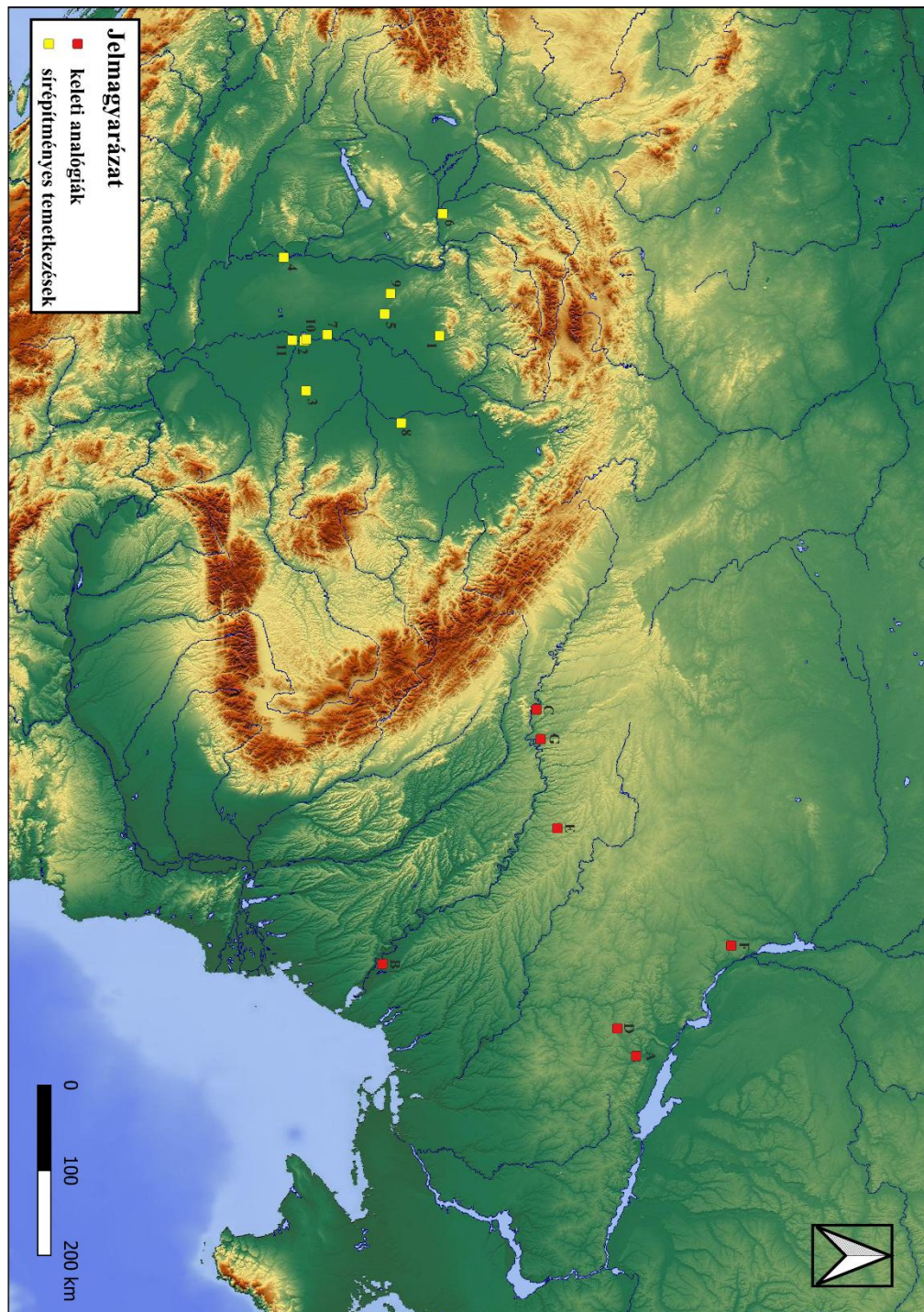
1-Aldebrő-Ilona-tábla; 2-Algyő 100. sír; 3. Battonya-Tompa puszta VIII.; 4. Bátmonostor-Szurdok; 5. Cegléd-Hordógyár; 6-Chotín IB 46. sír; 7-Csanytelek-Újhalastó; 8- Derecske-Meggyes-szik-kelet; 9- Nyáregyháza-Gulyajárás 1. sír; 10. Sándorfalva-Eperjes 145. sír; 11-Szőreg-Borpalackozó; 12-Acsa-Papucs-hegy; 13-Ártánd; 14-Gyoma⁹⁷; 15-Mezőkeresztes-Zöldhalom-pusztá; 16- Monaj; 17-Tarnabod; 18-Tarnaméra; 19-Tarpa; 20-Tápiószentmárton; 21-Tiszavasvári-Dózsa telep 48. sír (a térképet a szerző szerkesztette)

⁹⁷ A gyomai halom kronológiai besorolása a mai napig kérdéses, a Kr.e. 8/7. századi keltezés a kutatókat a mai napig megosztja, ezért feltételeesen kerül fel az itt bemutatásra kerülő térképekre.

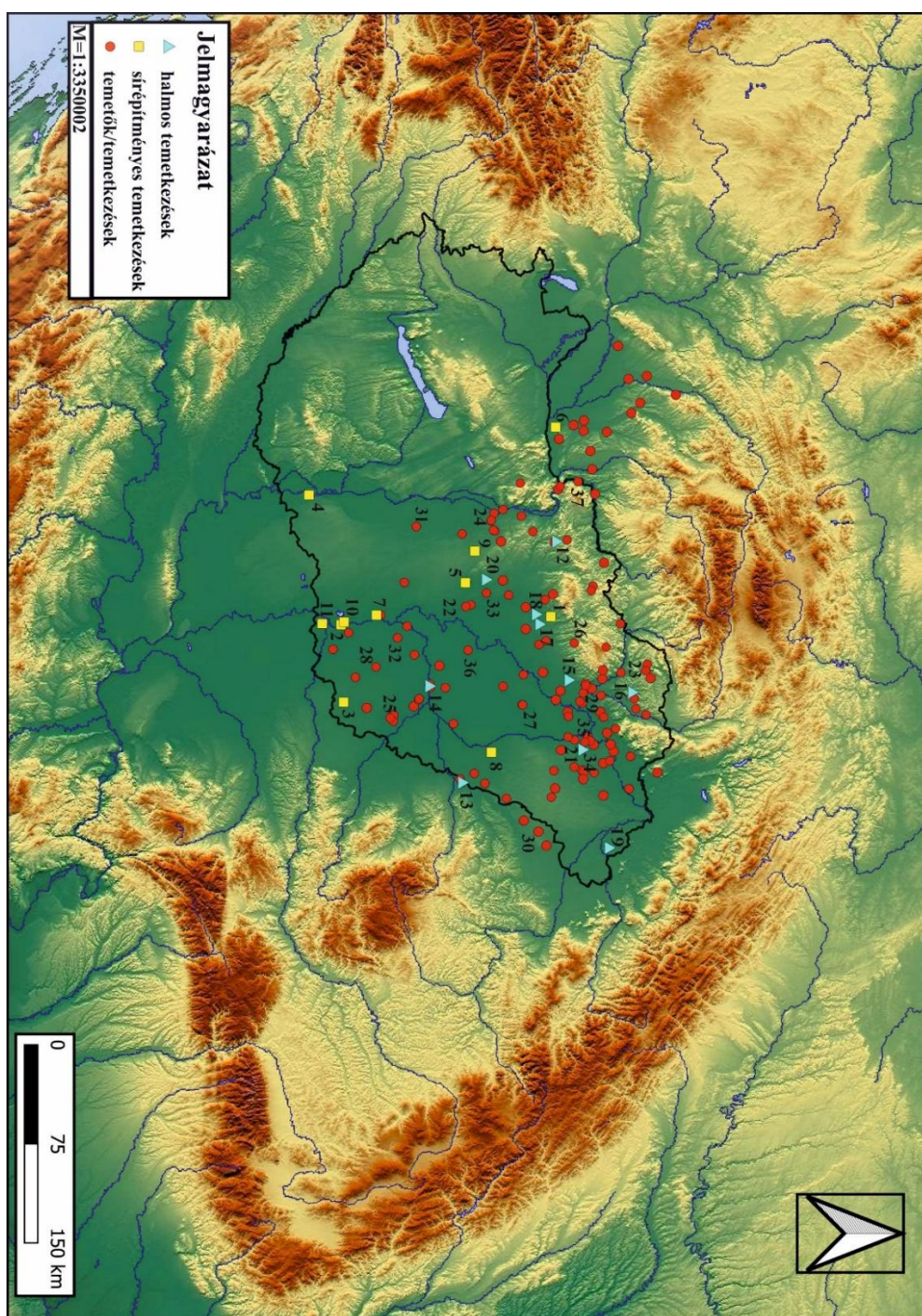
4. térkép: A Vekerzug-kultúra halmos és sírépítményes temetkezései

1-Aldebrő-Ilona-tábla; 2-Algyő 100. sír; 3. Battonya-Tompa puszta VIII.; 4. Bátmonostor-Szurdok; 5. Cegléd-Hordógyár; 6-Chotín IB 46. sír; 7-Csanytelek-Újhalastó; 8- Derecske-Meggyes-szik-kelet; 9- Nyáregyháza-Gulyajárás 1. sír; 10. Sándorfalva-Eperjes 145. sír; 11-Szőreg-Borpalackozó; 12-Acsa-Papucs-hegy; 13-Ártánd; 14-Gyoma; 15-Mezőkeresztes-Zöldhalom-pusztá; 16- Monaj; 17-Tarnabod; 18-Tarnaméra; 19-Tarpa; 20-Tápiószentmárton; 21-Tiszavasvári-Dózsa telep 48. sír (a térképet a szerző szerkesztette)

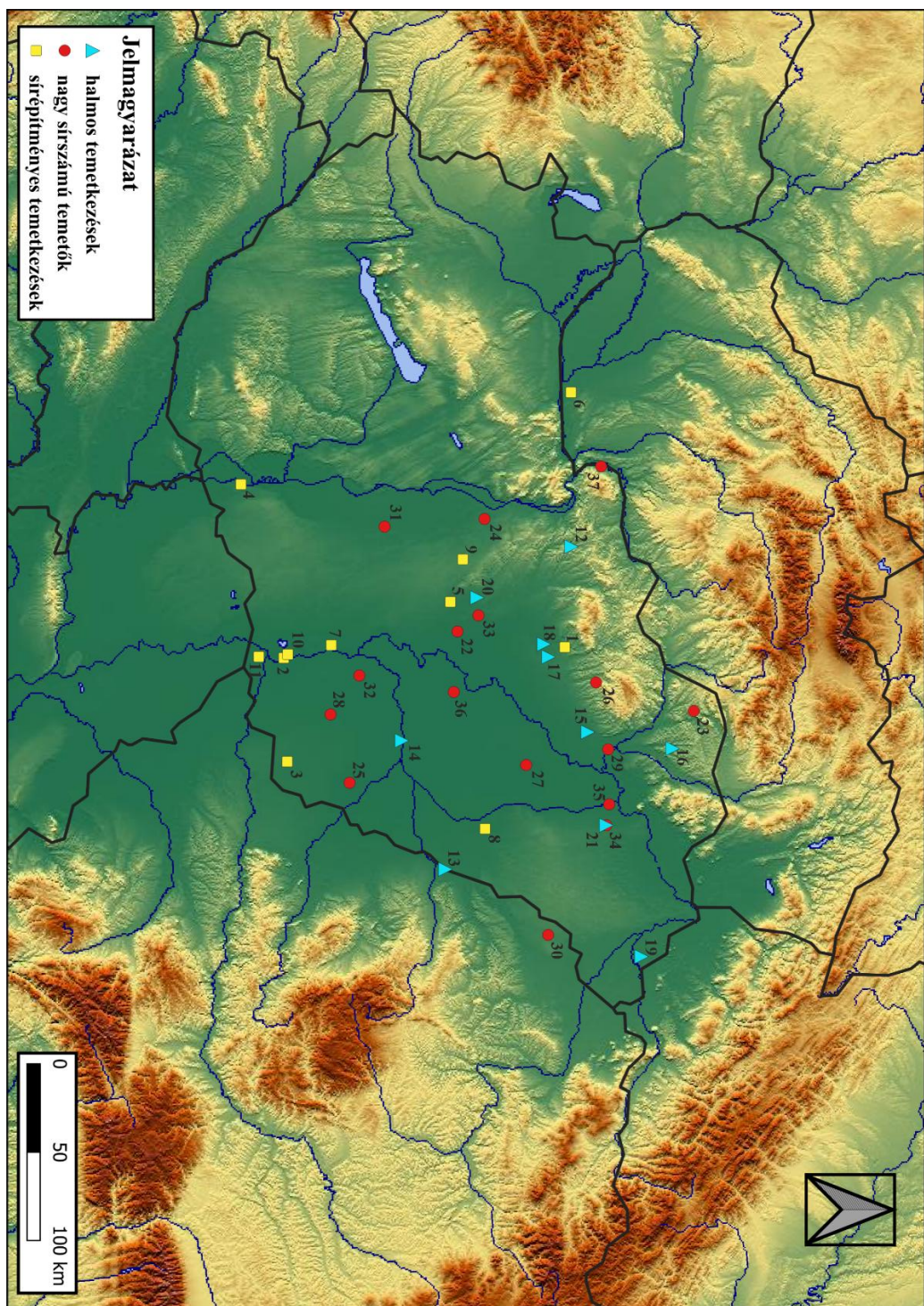
5. térkép: Sírpítményes temetkezések a Kárpát-medencétől a Dnyeperig

1-Aldebrő-Ilona-tábla; 2-Algyő 100. sír; 3-Battonya-Tompa puszta VIII.; 4- Bátmonostor-Szurdok; 5-Cegléd-Hordógyár; 6-Chotín IB 46. sír; 7-Csanytelek-Újhalastó; 8-Derecske-Meggyes-szik-kelet; 9-Nyáregyháza-Gulyajárás 1. sír; 10-Sándorfalva-Eperjes 145. sír; 11-Szőreg-Borpalackozó; A- Chervona mogila 2. sír; B-Glinoje 16. kurgán központi sír; C-Perebikovci 1. kurgán; D-Repjakhovataja mogila 2. sír; E-Shutnivci 1. kurgán; F-Tarasivka; G-Teklivka 1. sír (a térképet a szerző szerkesztette)

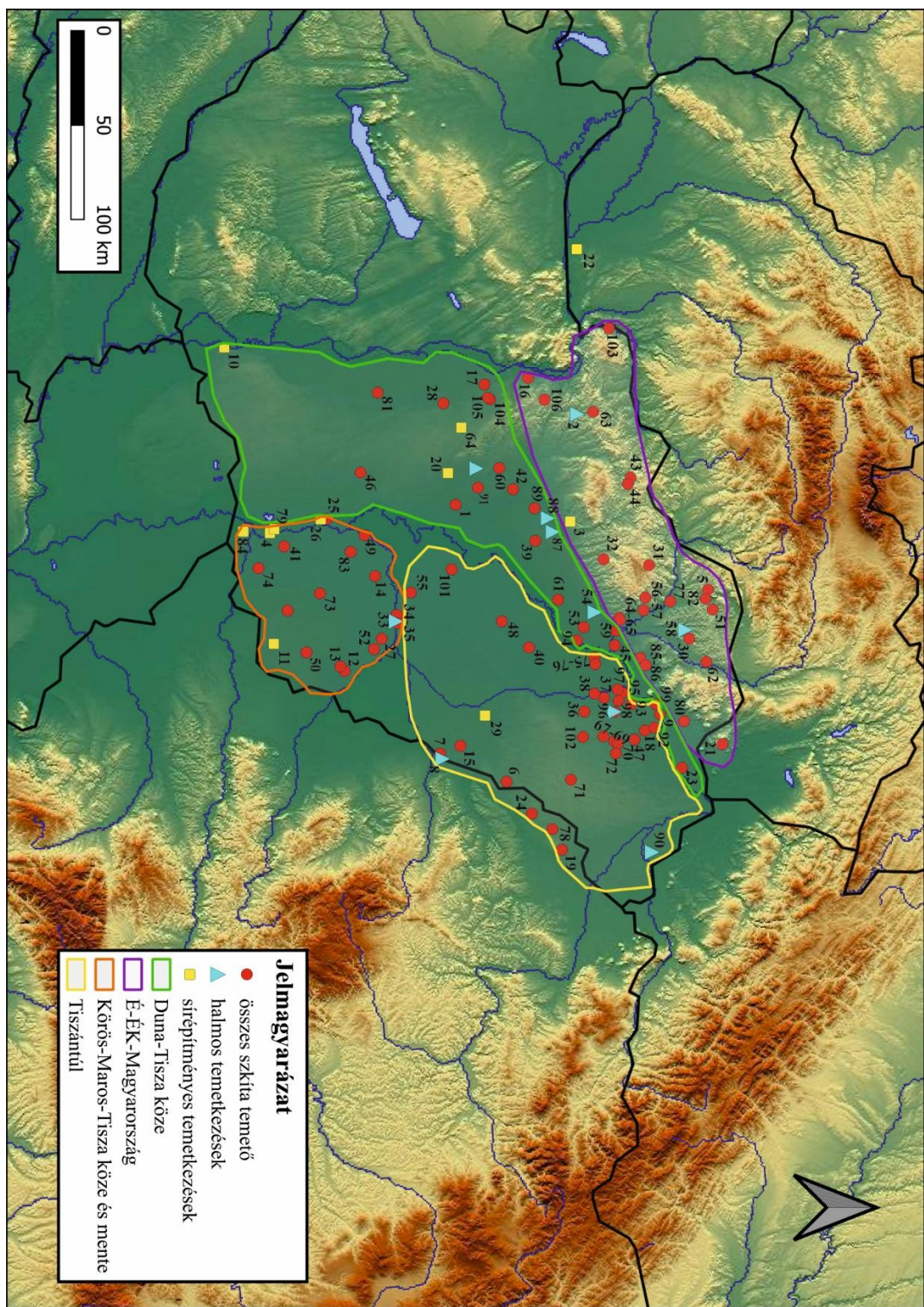
6. térkép: A Vekerzug-kultúra temetkezései

1-Aldebrő-Ilona-tábla; 2-Algyő 100. sír; 3. Battonya-Tompa puszta VIII.; 4. Bátmonostor-Szurdok; 5. Cegléd-Hordógyár; 6-Chotín IB 46. sír; 7-Csanytelek-Újhalastó; 8- Derecske-Meggyes-szik-kelet; 9- Nyáregyháza-Gulyajárás 1. sír; 10. Sándorfalva-Eperjes 145. sír; 11-Szőreg-Borpalackozó; 12-Acsa-Papucs-hegy; 13-Ártánd; 14-Gyoma; 15-Mezőkeresztes-Zöldhalom-pusztá; 16- Monaj; 17-Tarnabod; 18-Tarnaméra; 19-Tarpa; 20-Tápiószentmárton; 21-Tiszavasvári-Dózsa telep 48. sír; 22-Abony-Blaskó-dűlő; 23-Alsótelekes, Dolinka-domb; 24-Budapest-Akácus-erdő; 25-Békéscsaba-Fényes; 26-Eger-Nagy-Eged; 27-Hortobágy-Árkus; 28-Orosháza-Gyopáros; 29-Muhi-Kocsmadomb; 30-Sanisláu; 31-Szabadszállás-Józan; 32-Szentes-Vekerzug; 33-Tápiószele-Szumrák; 34-Tiszavasvári-Csárdapart; 35-Tiszavasvári-Dózsa-telep; 36-Törökszentmiklós-Surján, 37-Vámosmikola, Istvánmajor (a térképet a szerző szerkesztette)

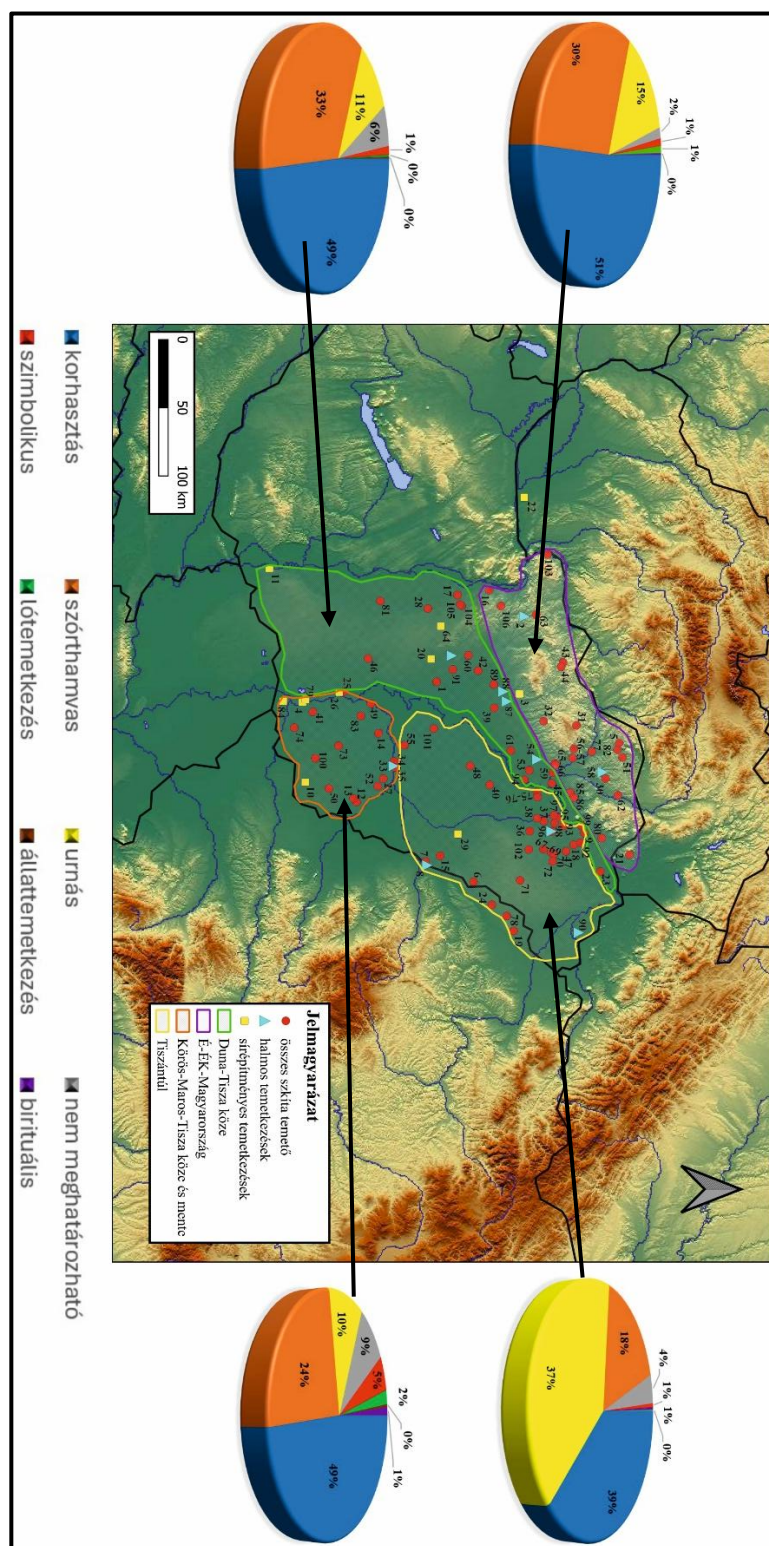
7. térkép: A Vekerzug-kultúra sírépítményes- és halmos temetkezéseinek és nagysírszámú temetőinek elterjedése

1-Aldebrő-Ilona-tábla; 2-Algyő 100. sír; 3. Battonya-Tompa pusztá VIII.; 4. Bátmonostor-Szurdok; 5. Cegléd-Hordógyár; 6-Chotin IB 46. sír; 7-Csanytelek-Újhalastó; 8- Derecske-Meggyes-szik-kelet; 9- Nyáregyháza-Gulyajárás 1. sír; 10. Sándorfalva-Eperjes 145. sír; 11-Szőreg-Borpalackozó; 12-Acsa-Papucs-hegy; 13-Ártánd; 14-Gyoma; 15-Mezőkeresztes-Zöldhalom-pusztá; 16- Monaj; 17-Tarnabod; 18-Tarnaméra; 19-Tarpa; 20-Tápiószentmárton; 21-Tiszavasvári-Dózsá telep 48. sír; 22-Abony-Blaskó-dűlő; 23-Alsótelekes, Dolinka-domb; 24-Budapest-Akácós-erdő; 25-Békéscsaba-Fényes; 26-Eger-Nagy-Eged; 27-Hortobágy-Árkus; 28-Orosháza-Gyopáros; 29-Muhi-Kocsmadomb; 30-Sanisláu; 31-Szabadszállás-Józan; 32-Szentes-Vekerzug; 33-Tápiószel-Szumrák; 34-Tiszavasvári-Csárdapart; 35-Tiszavasvári-Dózsá-telep; 36-Törökszentmiklós-Surján, 37-Vámosmikola, Istvánmajor (a térképet a szerző szerkesztette)

8. A Vekerzug-kultúra temetőinek mikroregionális megoszlása
(az 5. táblázat adatai szerint készítette a szerző)⁹⁸

⁹⁸ A lelőhelyek számozásának feloldása és a hivatkozások az 5. táblázatban láthatók.

9. térkép: A Vekerzug-kultúra temetkezési szokásainak mikroregionális megoszlása (az 5. táblázat adatai szerint készítette a szerző)⁹⁹

⁹⁹ A lelőhelyek számozásának feloldása és a hivatkozások az 5. táblázatban láthatók.